
203

Besluit van 17 april 2002, houdende wijziging van het Bouwbesluit en enige andere algemene maatregelen van bestuur (correcties en aanvullingen van het Bouwbesluit en aanpassing van andere besluiten aan het Bouwbesluit)

Wij Beatrix, bij de gratie Gods, Koningin der Nederlanden, Prinses van Oranje-Nassau, enz. enz. enz.

Op de voordracht van de Staatssecretaris van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer, van 20 februari 2002, nr. MJZ20022015488, Centrale Directie Juridische Zaken, Afdeling Wetgeving, gedaan mede namens de Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, J. F. Hoogervorst;

Gelet op artikel 16, eerste en tweede lid, van de Arbeidsomstandighedenwet 1998, artikel 15, eerste lid, van de Huurprijzenwet woonruimte, artikel 25, derde lid, van de Luchtvaartwet, de artikelen 49, 68, eerste lid, 82, tweede lid, 105, 113 en 174 van de Wet geluidhinder, de artikelen 15.13, eerste en tweede lid, en 8.40 van de Wet milieubeheer, de artikelen 2 en 120 van de Woningwet, artikel 3 van de Kaderwet EZ-subsidies, artikel 8 van de Wet bodembescherming, artikel 10 van de Drank- en Horecawet, artikel 2a van de Wet verontreiniging oppervlaktewateren, artikel 17, eerste en tweede lid, van de Financiële verhoudingswet, artikel 4, tweede lid, van de Waterleidingwet, de artikelen 27 en 33 van de Spoorwegwet en de artikelen 4 en 4a van de Locaalspoor- en tramwegwet;

De Raad van State gehoord (advies van 20 maart 2002, nr. W08.02.0084/V);

Gezien het nader rapport van de Staatssecretaris van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer van 12 april 2002, nr. MJZ2002029783, Centrale Directie Juridische Zaken, Afdeling Wetgeving, uitgebracht mede namens de Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, J. F. Hoogervorst;

Hebben goedgevonden en verstaan:

HOOFDSTUK 1 MINISTERIE VAN VOLKSHUISVESTING, RUIMTELIJKE ORDENING EN MILIEUBEHEER

Artikel 1

Het Bouwbesluit¹ wordt als volgt gewijzigd:

A

Artikel 1.1 wordt als volgt gewijzigd:

1. Het eerste lid wordt als volgt gewijzigd:

a. Na de definitie van «NEN» wordt een definitie ingevoegd, luidende: **nevenfunctie**: gebruiksfunctie die ten dienste staat van een andere gebruiksfunctie;

b. In de definitie van «technische ruimte» vervalt: besloten.

c. De definitie van «vrije vloeroppervlakte» komt te luiden: **vrije vloeroppervlakte**: vloeroppervlakte waarboven zich een vrije hoogte bevindt van ten minste 2,1 m.

2. Het tweede lid wordt als volgt gewijzigd:

In de definitie van «coëfficiënt voor koeling» wordt «NEN 2917» vervangen door: NEN 2916.

3. Het vijfde lid komt te luiden:

5. Voor de toepassing van de bij of krachtens dit besluit gegeven voorschriften wordt voorts verstaan onder:

woongebouw: gebouw of gedeelte van een gebouw, waarin twee of meer woonfuncties liggen, die zijn aangewezen op een of meer gemeenschappelijke verkeersroutes;

cellengebouw: gebouw of gedeelte van een gebouw, waarin twee of meer celfuncties liggen, die zijn aangewezen op een of meer gemeenschappelijke verkeersroutes;

logiesgebouw: gebouw of gedeelte van een gebouw, waarin twee of meer logiesfuncties liggen, die zijn aangewezen op een of meer gemeenschappelijke verkeersroutes.

4. Het zesde lid wordt als volgt gewijzigd:

In tabel 1 wordt de bezettingsgraad in m² gebruiksoppervlakte per persoon bij klasse B1 gewijzigd in «> 0,8 – ≤ 2» en wordt de bezettingsgraad in m² vloeroppervlakte aan verblijfsgebied per persoon bij klasse B1 gewijzigd in: > 0,5 – ≤ 1.3.

B

In artikel 1.2, tweede volzin, wordt na «worden» ingevoegd: , met uitzondering van gedeelten van een nevenfunctie,.

C

Het opschrift van § 1.6 komt te luiden:

§ 1.6 Niet-permanente bouwwerken.

D

Artikel 1.13 wordt als volgt gewijzigd:

1. Het eerste lid, eerste volzin, komt te luiden:

Een te bouwen niet-permanent bouwwerk voldoet ten minste aan de voorschriften met betrekking tot de staat van een bestaand bouwwerk.

2. Onder vernummering van het tweede lid tot vierde lid worden twee leden ingevoegd, luidende:

2. Een bestaand niet-permanent bouwwerk voldoet ten minste aan de voorschriften met betrekking tot de staat van een bestaand bouwwerk.

3. Een niet-permanent bouwwerk voldoet bij verplaatsing ten minste aan de voorschriften met betrekking tot een bestaand bouwwerk.

E

De na artikel 2.1 opgenomen tabel wordt vervangen door:

Tabel 2.1

gebruiksfunctie	leden van toepassing											
	belastingscombinaties bouwconstructie						belastingscombinaties hoofd draagconstructie uiterste grenstoestand					
artikel	2.2						2.3		2.4			
lid	1	2	3	4	5	6	1	2	1	2	3	4
1 Woonfunctie												
a woonfunctie gelegen in een woongebouw	1	2	3	-	-	-	1	-	1	2	3	-
b woonfunctie van een woonwagen	1	-	3	4	-	-	-	-	1	2	3	-
c andere woonfunctie	1	2	3	-	-	-	1	2	1	2	3	4
2 Bijeenkomstfunctie	1	2	3	-	-	-	1	-	1	2	3	-
3 Celfunctie	1	2	3	-	-	-	1	-	1	2	3	-
4 Gezondheidszorgfunctie	1	2	3	-	-	-	1	-	1	2	3	-
5 Industriefunctie												
a lichte industriefunctie	1	2	3	-	5	-	-	-	1	2	3	-
b andere industriefunctie	1	2	3	-	-	-	1	-	1	2	3	-
6 Kantoorfunctie	1	2	3	-	-	-	1	-	1	2	3	-
7 Logiesfunctie												
a logiesfunctie niet gelegen in een logiesgebouw	1	2	3	-	-	-	1	2	1	2	3	4
b logiesfunctie gelegen in een logiesgebouw	1	2	3	-	-	-	1	-	1	2	3	-
8 Onderwijsfunctie	1	2	3	-	-	-	1	-	1	2	3	-
9 Sportfunctie	1	2	3	-	-	-	1	-	1	2	3	-
10 Winkelfunctie	1	2	3	-	-	-	1	-	1	2	3	-
11 Overige gebruiksfunctie												
a overige gebruiksfunctie voor het personenvervoer	1	2	3	-	-	6	1	-	1	2	3	-
b overige gebruiksfunctie voor het stallen van motorvoertuigen	1	2	3	-	-	6	1	-	1	2	3	-
c andere overige gebruiksfunctie	1	2	3	-	-	6	-	-	1	2	3	-
12 Bouwwerk geen gebouw zijnde	1	2	3	-	-	-	1	-	1	2	3	-

F

Aan artikel 2.2 wordt een lid toegevoegd, luidende:

6. In afwijking van het eerste lid kan voor een gebouw met een gebruiksoppervlakte van niet meer dan 50 m² worden uitgegaan van de fundamentele belastingscombinaties, bepaald volgens NEN 3859.

G

Aan artikel 2.4 worden twee leden toegevoegd, luidende:

3. Bij het bepalen van het niet overschrijden van een uiterste grenstoestand als bedoeld in artikel 2.2 blijven bouwconstructies die op een ander perceel zijn gelegen buiten beschouwing.

4. In afwijking van het derde lid, blijven bouwconstructies van een op een ander perceel gelegen gebruiksfunctie van dezelfde soort niet buiten beschouwing.

H

De na artikel 2.5 opgenomen tabel wordt vervangen door:

Tabel 2.5

gebruiksfunctie		leden van toepassing					
		belastingscombinaties				uiterste grenstoestand	
		bouwconstructie					
artikel		2.6				2.7	
lid		1	2	3	4	1	2
1	Woonfunctie	1	2	-	-	1	2
2	Bijeenkomstfunctie	1	2	-	-	1	2
3	Celfunctie	1	2	-	-	1	2
4	Gezondheidszorgfunctie	1	2	-	-	1	2
5	Industriefunctie						
	a lichte industriefunctie	1	2	3	-	1	2
	b andere industriefunctie	1	2	-	-	1	2
6	Kantoorfunctie	1	2	-	-	1	2
7	Logiesfunctie	1	2	-	-	1	2
8	Onderwijsfunctie	1	2	-	-	1	2
9	Sportfunctie	1	2	-	-	1	2
10	Winkelfunctie	1	2	-	-	1	2
11	Overige gebruiksfunctie						
	a overige gebruiksfunctie voor het personenvervoer	1	2	-	4	1	2
	b overige gebruiksfunctie voor het stallen van motorvoertuigen	1	2	-	4	1	2
	c andere overige gebruiksfunctie	1	2	3	-	1	2
12	Bouwwerk geen gebouw zijnde	1	2	-	-	1	2

I

Aan artikel 2.6 wordt een lid toegevoegd, luidende:

4. In afwijking van het eerste lid kan voor een gebouw met een gebruiksoppervlakte van niet meer dan 100 m² worden uitgegaan van de fundamentele belastingscombinaties, bepaald volgens NEN 3859.

J

De na artikel 2.8 opgenomen tabel wordt vervangen door:

Tabel 2.8

gebruiksfunctie	leden van toepassing							bepalingmethode
	tijdsduur bezwijken							
artikel	2.9							2.10
lid	1	2	3	4	5	6	7	*
1 Woonfunctie								
a woonfunctie van een woonwagen	-	-	-	-	-	-	-	-
b andere woonfunctie	1	2	3	-	-	-	-	*
2 Bijeenkomstfunctie	1	-	-	4	-	6	-	*
3 Celfunctie								
a celfunctie voor dag- en nachtverblijf	1	-	-	-	5	6	-	*
b andere celfunctie	1	-	-	4	-	6	-	*
4 Gezondheidszorgfunctie								
1 gedeelte voor aan bed gebonden patiënten	1	-	-	-	5	6	-	*
2 ander gedeelte	1	-	-	4	-	6	-	*
5 Industriefunctie	1	-	-	4	-	6	-	*
6 Kantoorfunctie	1	-	-	4	-	6	-	*
7 Logiesfunctie								
a logiesfunctie met een gebruiksoppervlakte van niet meer dan 100 m ² , niet gelegen in een logiesgebouw	1	-	-	-	-	-	-	*
b andere logiesfunctie	1	-	-	-	5	6	-	*
8 Onderwijsfunctie	1	-	-	4	-	6	-	*
9 Sportfunctie	1	-	-	4	-	6	-	*
10 Winkelfunctie	1	-	-	4	-	6	-	*
11 Overige gebruiksfunctie								
a overige gebruiksfunctie voor het personenvervoer	1	-	-	4	-	6	-	*
b overige gebruiksfunctie voor het stallen van motorvoertuigen	1	-	-	4	-	6	-	*
c andere overige gebruiksfunctie	-	-	-	-	-	-	-	-
12 Bouwwerk geen gebouw zijnde	-	-	-	-	-	-	7	*

K

In artikel 2.10 wordt «hoofddraagconstructie» vervangen door: bouwconstructie.

L

In artikel 2.12, vijfde lid, wordt «binnen redelijke tijd» vervangen door: gedurende enige tijd.

M

Artikel 2.13 komt te luiden:

Artikel 2.13

De tijdsduur gedurende welke een uiterste grenstoestand van een bouwconstructie niet wordt overschreden, als bedoeld in artikel 2.12, wordt bepaald volgens NEN 6069.

N

In artikel 2.28, derde en zesde lid, wordt na «artikel 2.24» ingevoegd: voor het bereiken van een verblijfsgebied.

O

De na artikel 2.28 opgenomen tabel 2.28a wordt vervangen door:

Tabel 2.28a afmetingen van een trap van een woonfunctie

	A	B
minimum breedte van de trap	0,8 m	1,1 m
minimum vrije hoogte boven de trap	2,1 m	2,1 m
maximum hoogte van de trap	4 m	4 m
minimum aantrede ter plaatse van de klimlijn, gemeten loodrecht op de voorkant van de trede	0,185 m	0,21 m
maximum hoogte van een optrede	0,21 m	0,21 m
minimum breedte van het tredevlak, gemeten loodrecht op de voorkant van dat vlak	0,05 m	0,17 m
minimum breedte van het tredevlak ter plaatse van de klimlijn, gemeten loodrecht op de voorkant van dat vlak	0,23 m	0,23 m
minimum afstand van de klimlijn tot de zijkanten van de trap	0,3 m	0,3 m

P

In artikel 2.29, tweede lid, wordt «1,2 m x 1,2 m» vervangen door: 1,1 m x 1,1 m.

Q

In artikel 2.32, eerste volzin, wordt «het aansluitende terrein» vervangen door: een aangrenzende vloer.

R

De na artikel 2.52 opgenomen tabel wordt vervangen door:

Tabel 2.52

gebruiksfunctie	leden van toepassing						
	aanwezigheid	aansluitingen		veiligheid			
		artikel	2.53	2.54	2.55		
	lid	1	2	*	1	2	3
1 Woonfunctie							
a woonfunctie van een woonwagen		1	-	**	1	-	-
b andere woonfunctie		1	2	**	1	2	3
2 Bijeenkomstfunctie		1	2	**	1	2	3
3 Celfunctie		1	2	**	1	2	3
4 Gezondheidszorgfunctie		1	2	*	1	2	3
5 Industriefunctie							
a lichte industriefunctie		-	2	**	1	2	3
b andere industriefunctie		1	2	**	1	2	3
6 Kantoorfunctie		1	2	**	1	2	3
7 Logiesfunctie		1	2	**	1	2	3
8 Onderwijsfunctie		1	2	**	1	2	3
9 Sportfunctie		1	2	**	1	2	3
10 Winkelfunctie		1	2	**	1	2	3
11 Overige gebruiksfunctie		1	2	*	1	2	3
12 Bouwwerk geen gebouw zijnde		-	-	-	1	2	-

S

De na artikel 2.63 opgenomen tabel wordt vervangen door:

Tabel 2.63

gebruiksfunctie	leden van toepassing										grens- waarden
	verlichtingssterkte				stroomvoorziening	noodverlichting				voorz. voor noodstroom	noodverlichting
artikel	2.64				2.65	2.66				2.67	2.66
lid	1	2	3	4	*	1	2	3	4	*	1 [m ²]
1 Woonfunctie	-	-	-	-	*	-	-	-	-	-	-
a woonfunctie van een woonwagen	-	-	-	-	*	-	-	-	-	-	-
b andere woonfunctie	-	2	3	-	*	-	-	-	-	-	-
2 Bijeenkomstfunctie	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
a bijeenkomstfunctie voor het aanschouwen van sport	1	2	-	-	*	1	-	3	-	*	200
b andere bijeenkomstfunctie	1	2	-	-	*	1	-	3	-	*	500
3 Celfunctie	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1 ruimte voor bezoekers	1	2	-	-	*	1	-	3	-	*	600
2 andere ruimte	-	2	3	-	*	-	-	3	4	*	-
4 Gezondheidszorgfunctie	1	2	-	-	*	1	-	3	-	*	1 200
5 Industriefunctie	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
a lichte industriefunctie	1	2	-	-	*	-	-	3	-	*	-
b andere industriefunctie	1	2	-	-	*	1	-	3	-	*	1 200
6 Kantoorfunctie	1	2	-	-	*	1	-	3	-	*	500
7 Logiesfunctie	1	2	-	-	*	1	-	3	-	*	500
8 Onderwijsfunctie	1	2	-	-	*	1	-	3	-	*	500
9 Sportfunctie	-	2	-	-	*	-	-	3	-	*	-
10 Winkelfunctie	1	2	-	-	*	-	-	3	-	*	-
11 Overige gebruiksfunctie	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
a overige gebruiksfunctie voor het personenvervoer, niet gelegen onder het meetniveau, met een gebruiksoppervlakte van meer dan 100 m ²	1	2	-	-	*	-	-	3	-	*	-
b overige gebruiksfunctie voor het personenvervoer, gelegen onder het meetniveau.	1	2	-	-	*	-	2	3	-	*	-
c overige gebruiksfunctie voor het stallen van motorvoertuigen, met een gebruiksoppervlakte van meer dan 1000 m ²	1	2	-	-	*	-	-	3	-	*	-
d andere overige gebruiksfunctie	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
12 Bouwwerk geen gebouw zijnde	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-

T

De na artikel 2.81 opgenomen tabel wordt vervangen door:

Tabel 2.81

gebruiksfunctie	leden van toepassing									
	stookplaats	schacht, koker of kanaal	rookafvoer			dak			verbouw	tijdelijke bouw
artikel	2.82	2.83	2.84			2.85			2.86	2.87
lid	*	*	1	2	3	1	2	3	*	*
1 Woonfunctie	*	*	1	2	3	1	2	3	*	*
a woonfunctie van een woonwagen	*	-	1	2	-	1	-	-	*	*
b andere woonfunctie	*	*	1	2	3	1	2	-	*	*
2 Bijeenkomstfunctie	*	*	1	2	3	1	2	-	*	*
3 Celfunctie	*	*	1	2	3	1	2	-	*	*
4 Gezondheidszorgfunctie	*	*	1	2	3	1	2	-	*	*
5 Industriefunctie	*	*	1	2	3	1	2	-	*	*
6 Kantoorfunctie	*	*	1	2	3	1	2	-	*	*
7 Logiesfunctie	*	*	1	2	3	1	2	-	*	*
8 Onderwijsfunctie	*	*	1	2	3	1	2	-	*	*
9 Sportfunctie	*	*	1	2	3	1	2	-	*	*
10 Winkelfunctie	*	*	1	2	3	1	2	-	*	*
11 Overige gebruiksfunctie										
a overige gebruiksfunctie met een gebruiksoppervlakte van meer dan 50 m ²	*	*	1	2	3	1	2	-	*	*
b overige gebruiksfunctie met een gebruiksoppervlakte van niet meer dan 50 m ²	*	*	1	2	3	-	-	-	*	*
12 Bouwwerk geen gebouw zijnde	-	-	-	-	-	1	-	3	*	*

U

De na artikel 2.91 opgenomen tabel wordt vervangen door:

Tabel 2.91

gebruiksfunctie	leden van toepassing														grenswaarden									
	binnenoppervlak	buitenoppervlak						beloopbaar vlak	vrijgesteld	verbouw	tijdelijke bouw	zijde grenzend aan een												
		binnen			buiten							brand- en rookvrije vluchtroute			brand- en rookvrije vluchtroute			boven						
artikel	2.92	2.93						2.94	2.95		2.96		2.97		2.92			2.93			2.94			
lid	*	1	2	3	4	5	6	1	2	1	2	1	2	1	2	* [klasse]			1 [klasse]			2 [klasse]		
1 Woonfunctie	*																							
a woonfunctie van een woonwagen	*	1	-	-	-	-	-	1	2	1	-	-	-	-	-	-	-	4	-	-	4	-	-	T3
b woonfunctie met een gebruiksover- vlakte van niet meer dan 500 m ² , niet gelegen in een woongebouw en niet van een woonwagen	*	1	2	-	-	5	-	1	2	1	-	-	-	-	-	2	4	4	2	4	4	T1	T3	T3
c andere woonfunctie	*	1	2	3	-	5	-	1	2	1	-	1	-	1	-	2	2	4	2	2	4	T1	T1	T3
2 Bijeenkomstfunctie	*	1	2	3	-	5	-	1	2	1	-	1	-	1	-	2	4	4	2	4	4	T1	T3	T3
3 Celfunctie	*	1	2	3	-	5	-	1	2	1	-	1	-	1	-									
1 niet-gemeenschappelijke ruimte																1	1	3	1	1	4	T1	T2	T2
2 gemeenschappelijke ruimte																1	1	4	1	1	4	T1	T3	T3
4 Gezondheidszorgfunctie																								
a gezondheidszorgfunctie voor aan- bedgebonden patiënten	*	1	2	3	-	5	-	1	2	1	-	1	-	1	-	2	2	4	2	2	4	T1	T3	T3
b andere gezondheidszorgfunctie	*	1	2	3	-	5	-	1	2	1	-	1	-	1	-	2	4	4	2	4	4	T1	T3	T3
5 Industriefunctie	*	1	2	3	-	5	-	1	2	1	-	1	-	1	-	2	4	4	2	4	4	T1	T3	T3
6 Kantoorfunctie	*	1	2	3	-	5	-	1	2	1	-	1	-	1	-	2	4	4	2	4	4	T1	T3	T3
7 Logiesfunctie																								
a logiesfunctie met een gebruiksover- vlakte van niet meer dan 500 m ² , niet gelegen in een logiesgebouw	*	1	2	3	-	5	-	1	2	1	-	1	-	1	-	2	4	4	2	4	4	T1	T3	T3
b andere logiesfunctie	*	1	2	3	-	5	-	1	2	1	-	1	-	1	-	2	2	4	2	2	4	T1	T3	T3
8 Onderwijsfunctie	*	1	2	3	-	5	-	1	2	1	-	1	-	1	-	2	4	4	2	4	4	T1	T3	T3
9 Sportfunctie	*	1	2	3	-	5	-	1	2	1	-	1	-	1	-	2	4	4	2	4	4	T1	T3	T3
10 Winkelfunctie	*	1	2	3	-	5	-	1	2	1	-	1	-	1	-	2	4	4	2	4	4	T1	T3	T3
11 Overige gebruiksfunctie	*	1	2	3	-	5	-	1	2	1	-	1	-	1	-	2	4	4	2	4	4	T1	T3	T3
12 Bouwwerk geen gebouw zijnde																								
a tunnel of tunnelvormig bouwwerk voor verkeer	-	1	2	-	4	5	6	1	2	-	2	-	2	-	2	-	-	-	2	4	4	T1	T3	T3
b ander bouwwerk geen gebouw zijnde	-	1	2	-	4	5	-	1	2	-	2	-	2	-	2	-	-	-	2	4	4	T1	T3	T3

V

Aan artikel 2.101, eerste lid, wordt, onder vervanging van «en» aan het slot van onderdeel b door een komma, en onder vervanging van de punt aan het slot van onderdeel c door «en» een onderdeel toegevoegd, luidende:

d. een dak.

W

De na artikel 2.103 opgenomen tabel wordt vervangen door:

Tabel 2.103

gebruiksfunctie	leden van toepassing											grenswaarden																									
	ligging								omvang			wbdbo							zelfsluitende deur		verbouw		tijdelijke bouw		afmetingen		wbdbo										
artikel	2.104								2.105											2.106							2.107	2.108	2.109	2.105		2.106					
lid	1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	1	2	3	4	5	6	7	*	*	*	*	*	*	4	3	[m ²]	[m]	
1 Woonfunctie																												*	*	*	*						
a woonfunctie gelegen in een woongebouw	1	2	3	-	-	-	-	-	1	2	-	4	5	6	7	-	-	-	1	2	3	4	5	-	-	*	*	*	*	1 000	7						
b woonfunctie van een woonwagen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6	-	-	-	-	-	-	-						
c andere woonfunctie	1	2	3	-	-	-	-	-	1	-	3	4	-	6	7	-	-	-	1	2	3	4	5	-	-	*	*	*	*	1 000	7						
2 Bijeenkomstfunctie	1	2	3	-	-	-	-	-	1	-	-	4	-	6	7	8	-	-	1	-	3	-	5	-	7	*	-	*	-	1 000	5						
3 Celfunctie																																					
a celfunctie gelegen in een cellingebouw	1	2	3	-	-	-	-	-	1	-	-	4	-	6	7	8	9	10	1	-	-	-	5	-	7	*	-	*	-	1 000	-						
b celfunctie niet gelegen in een cellingebouw	1	2	3	-	-	-	-	-	1	-	-	4	-	6	7	8	-	10	1	-	3	-	5	-	7	*	-	*	-	1 000	5						
4 Gezondheidszorgfunctie																																					
a gezondheidszorgfunctie voor aan bed gebonden patiënten	1	2	3	-	-	-	-	-	1	-	-	4	-	6	7	8	-	11	1	-	-	-	5	-	7	*	-	*	-	1 000	-						
b andere gezondheidszorgfunctie	1	2	3	-	-	-	-	-	1	-	-	4	-	6	7	8	-	-	1	-	3	-	5	-	7	*	-	*	-	1 000	5						
5 Industriefunctie																																					
a lichte industriefunctie	1	2	3	4	5	6	7	-	1	-	-	4	-	6	7	8	-	-	1	-	3	-	5	-	7	*	-	*	-	1 000	5						
b andere industriefunctie	1	2	3	4	5	-	-	-	1	-	-	4	-	6	7	8	-	-	1	-	3	-	5	-	7	*	-	*	-	1 000	5						
6 Kantoorfunctie	1	2	3	-	-	-	-	-	1	-	-	4	-	6	7	8	-	-	1	-	3	-	5	-	7	*	-	*	-	1 000	5						
7 Logiesfunctie	1	2	3	-	-	-	-	-	1	-	-	4	-	6	7	8	-	-	1	-	3	-	5	-	7	*	-	*	-	500	5						
8 Onderwijsfunctie	1	2	3	-	-	-	-	-	1	-	-	4	-	6	7	8	-	-	1	-	3	-	5	-	7	*	-	*	-	1 000	5						
9 Sportfunctie	1	2	3	-	-	-	-	-	1	-	-	4	-	6	7	8	-	-	1	-	3	-	5	-	7	*	-	*	-	1 000	5						
10 Winkelfunctie	1	2	3	-	-	-	-	-	1	-	-	4	-	6	7	8	-	-	1	-	3	-	5	-	7	*	-	*	-	1 000	5						
11 Overige gebruiksfunctie	1	2	3	4	5	-	-	8	1	-	-	4	-	6	7	8	-	-	1	-	3	-	5	-	7	*	-	*	-	1 000	5						
12 Bouwwerk geen gebouw zijnde	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

X

In artikel 2.104, eerste lid, tweede volzin, wordt «een stooktoestel» vervangen door «een verbrandingstoestel» en wordt na «vijfde lid» ingevoegd: , en een liftschacht die wat betreft de klasse van de brandvoortplanting en de mate van rookproductie voldoet aan de eisen van een brand- en rookvrije vluchtroute.

Y

Artikel 2.105 wordt als volgt gewijzigd:

1. Het tweede lid komt te luiden:
  2. In een brandcompartiment van een woongebouw liggen uitsluitend woonfuncties.

2. Het derde lid komt te luiden:
  3. In een brandcompartiment liggen ten hoogste een woonfunctie en nevenfuncties van die woonfunctie.

3. Het negende lid, eerste volzin, komt te luiden:

Een brandcompartiment waarin een groep van niet-gemeenschappelijke ruimten ligt, heeft een gebruiksoppervlakte die kleiner is dan 77% van de totale gebruiksoppervlakte aan brandcompartiment in het gebouw waarin de celfunctie ligt.

4. Het elfde lid komt te luiden:
  11. Een brandcompartiment waarin een gedeelte van een gezondheidszorgfunctie bestemd voor aan bed gebonden patiënten ligt, heeft per bouwlaag een gebruiksoppervlakte die kleiner is dan 77% van de totale gebruiksoppervlakte aan brandcompartiment op die bouwlaag.

Z

Artikel 2.106 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het eerste lid wordt «een besloten ruimte van een gebouw» vervangen door: een ander brandcompartiment, een besloten ruimte waardoor een van rook en van brand gevrijwaarde vluchtroute voert,.

2. In het vijfde lid, eerste volzin, wordt «een besloten ruimte» vervangen door: een brandcompartiment, een besloten ruimte waardoor een van brand en van rook gevrijwaarde vluchtroute voert, en een niet besloten veiligheidstrappenhuis.

AA

De na artikel 2.110 opgenomen tabel wordt vervangen door:

Tabel 2.110

gebruiksfunctie	leden van toepassing																		grens- waarden			
	ligging								omvang										wbdbo		zelfsluitende deur	afmetingen
artikel	2.111								2.112										2.113		2.114	2.112
lid	1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	1	2	*	4 [m ²]
1 Woonfunctie																						
a woonfunctie gelegen in een woongebouw	1	2	3	-	-	-	-	-	1	2	-	4	5	6	-	-	-	-	1	2	-	2.000
b woonfunctie van een woonwagen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
c andere woonfunctie	1	2	3	-	-	-	-	-	1	-	3	4	5	6	-	-	-	-	1	2	-	2.000
2 Bijeenkomstfunctie	1	2	3	-	-	-	-	-	1	-	-	4	5	6	7	-	-	-	1	2	*	2.000
3 Celfunctie																						
a celfunctie gelegen in een cellengebouw	1	2	3	-	-	-	-	-	1	-	-	4	5	6	7	8	9	-	1	2	*	2.000
b celfunctie niet gelegen in een cellengebouw	1	2	3	-	-	-	-	-	1	-	-	4	5	6	7	-	-	-	1	2	*	2.000
4 Gezondheidszorgfunctie																						
a gezondheidszorgfunctie voor aan bed gebonden patiënten	1	2	3	-	-	-	-	-	1	-	-	4	5	6	7	-	-	10	1	2	*	2.000
b andere gezondheidszorgfunctie	1	2	3	-	-	-	-	-	1	-	-	4	5	6	7	-	-	-	1	2	*	2.000
5 Industriefunctie																						
a lichte industriefunctie	1	2	3	4	5	6	7	-	1	-	-	4	5	6	7	-	-	-	1	2	*	3.000
b andere industriefunctie	1	2	3	4	5	-	-	-	1	-	-	4	5	6	7	-	-	-	1	2	*	3.000
6 Kantoorfunctie	1	2	3	-	-	-	-	-	1	-	-	4	5	6	7	-	-	-	1	2	*	2.000
7 Logiesfunctie	1	2	3	-	-	-	-	-	1	-	-	4	5	6	7	-	-	-	1	2	*	1.000
8 Onderwijsfunctie	1	2	3	-	-	-	-	-	1	-	-	4	5	6	7	-	-	-	1	2	*	3.000
9 Sportfunctie	1	2	3	-	-	-	-	-	1	-	-	4	5	6	7	-	-	-	1	2	*	3.000
10 Winkelfunctie	1	2	3	-	-	-	-	-	1	-	-	4	5	6	7	-	-	-	1	2	*	2.000
11 Overige gebruiksfunctie	1	2	3	4	5	-	-	8	1	-	-	4	5	6	7	-	-	-	1	2	*	2.000
12 Bouwwerk geen gebouw zijnde	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

BB

In artikel 2.111, eerste lid, tweede volzin, wordt «een stooktoestel, niet gelegen in een stookruimte als bedoeld in artikel 4.92, derde en vierde lid» vervangen door: een verbrandingstoestel niet gelegen in een stookruimte als bedoeld in artikel 4.92, vierde lid, en een liftschacht die wat betreft de klasse van de brandvoortplanting en de mate van rookproductie voldoet aan de eisen van een brand- en rookvrije vluchtroute.

CC

Artikel 2.112 wordt als volgt gewijzigd:

1. Het tweede lid komt te luiden:
2. In een brandcompartiment van een woongebouw liggen uitsluitend woonfuncties.

2. Het derde lid komt te luiden:

3. In een brandcompartiment liggen ten hoogste een woonfunctie en nevenfuncties van die woonfunctie.

3. Het achtste lid, eerste volzin, komt te luiden:

Een brandcompartiment waarin een groep van niet-gemeenschappelijke ruimten ligt, heeft een gebruiksoppervlakte die kleiner is dan 77% van de totale gebruiksoppervlakte aan brandcompartiment in het gebouw waarin de celfunctie ligt.

4. Het tiende lid komt te luiden:

10. Een brandcompartiment waarin een gedeelte van een gezondheidszorgfunctie bestemd voor aan bed gebonden patiënten ligt, heeft per bouwlaag een gebruiksoppervlakte die kleiner is dan 77% van de totale gebruiksoppervlakte aan brandcompartiment op die bouwlaag.

DD

Artikel 2.113 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het eerste lid wordt «besloten ruimte van een gebouw» vervangen door: ander brandcompartiment.

2. In het tweede lid, eerste volzin, wordt «een besloten ruimte» vervangen door: een brandcompartiment, een besloten ruimte waardoor een van brand en van rook gevrijwaarde vluchtroute voert en een niet besloten veiligheidstrappenhuis.

EE

De na artikel 2.115 opgenomen tabel wordt vervangen door:

Tabel 2.115

gebruiksfunctie	leden van toepassing															grens- waarden	
	ligging				omvang						wbdbo					zelfsluitende deur	wbdbo
artikel	2.116				2.117						2.118					2.119	2.118
lid	1	2	3	4	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	*	1 [minuten]
1 Woonfunctie																	
a woonfunctie met een gebruiksoppervlakte van niet meer dan 500 m ² , gelegen in een woongebouw	1	2	-	4	1	2	3	-	5	-	1	-	3	4	-	-	60
b woonfunctie met een gebruiksoppervlakte van meer dan 500 m ² , gelegen in een woongebouw	1	2	-	4	1	2	3	4	5	-	1	2	3	4	-	-	60
c woonfunctie met een gebruiksoppervlakte van meer dan 500 m ² , niet gelegen in een woongebouw en niet van een woonwagen	1	-	-	4	1	-	-	4	-	-	1	2	3	4	-	-	60
d andere woonfunctie	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2 Bijeenkomstfunctie	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3 Celfunctie																	
a celfunctie gelegen in een cellingebouw	1	-	-	4	1	2	-	-	-	-	1	-	-	-	5	-	30
b celfunctie niet gelegen in een cellingebouw	1	-	-	4	1	2	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	30
4 Gezondheidszorgfunctie																	
a gedeelte voor aan bed gebonden patiënten	-	-	3	4	1	-	-	-	-	6	1	-	-	-	5	*	30
b overige gedeelten	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
5 Industriefunctie	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6 Kantoorfunctie	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
7 Logiesfunctie																	
a logiesfunctie niet gelegen in een logiesgebouw	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
b logiesfunctie gelegen in een logiesgebouw	1	2	-	4	1	2	3	-	-	-	1	-	-	-	-	*	30
8 Onderwijsfunctie	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
9 Sportfunctie	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
10 Winkelfunctie	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
11 Overige gebruiksfunctie	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
12 Bouwwerk geen gebouw zijnde	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

FF

Artikel 2.116, eerste lid, komt te luiden:

1. Een niet-gemeenschappelijke ruimte ligt in een subbrandcompartiment. Dit geldt niet voor een toiletruimte, een badruimte, een meterruimte, en een opstelplaats voor een verbrandingstoestel niet gelegen in een stookruimte als bedoeld in artikel 4.88, vierde en vijfde lid.

GG

Artikel 2.117 wordt als volgt gewijzigd:

1. Het tweede lid komt te luiden:

2. Een subbrandcompartiment als bedoeld in artikel 2.116, eerste lid, omvat in afwijking van artikel 2.105, tweede lid, uitsluitend niet-gemeenschappelijke ruimten van niet meer dan een gebruiksfunctie en nevenfuncties van die gebruiksfunctie.

2. Het zesde lid komt te luiden:

6. Een subbrandcompartiment omvat uitsluitend een of meer verblijfsruimten voor aan bed gebonden patiënten en ruimten die ten dienste staan van die verblijfsruimten met een totale gebruiksovervlakte van:
a. niet meer dan 50 m², indien die verblijfsruimten niet permanent worden bewaakt, of
b. niet meer dan 500 m², indien die verblijfsruimten permanent worden bewaakt.

HH

De na artikel 2.120 opgenomen tabel wordt vervangen door:

Tabel 2.120

gebruiksfunctie	leden van toepassing									
	ligging		omvang					wdbbo		zelfsluitende deur
artikel	2.121	2.122	2.122			2.123	2.123		2.124	
lid	1	2	1	2	3	4	5	1	2	*
1 Woonfunctie										
a woonfunctie met een gebruiksovervlakte van niet meer dan 1000 m ² , gelegen in een woongebouw	1	2	1	2	3	-	-	1	-	-
b woonfunctie met een gebruiksovervlakte van meer dan 1000 m ² , gelegen in een woongebouw	1	2	1	2	3	4	-	1	-	-
c woonfunctie met een gebruiksovervlakte van meer dan 1000 m ² , niet gelegen in een woongebouw en niet van een woonwagen	1	2	1	-	-	4	-	1	-	-
d andere woonfunctie	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2 Bijeenkomstfunctie	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3 Celfunctie										
a celfunctie gelegen in een cellingebouw	1	2	1	2	-	-	-	1	2	-
b celfunctie niet gelegen in een cellingebouw	1	2	1	2	-	-	-	1	-	-
4 Gezondheidszorgfunctie										
a gedeelte voor aan bed gebonden patiënten	1	2	1	-	-	-	5	1	2	*
b overige gedeelten	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
5 Industriefunctie	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6 Kantoorfunctie	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
7 Logiesfunctie										
a logiesfunctie niet gelegen in een logiesgebouw	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
b logiesfunctie gelegen in een logiesgebouw	1	2	1	2	3	-	-	1	-	*
8 Onderwijsfunctie	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
9 Sportfunctie	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
10 Winkelfunctie	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
11 Overige gebruiksfunctie	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
12 Bouwwerk geen gebouw zijnde	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

II

Artikel 2.121, eerste lid, komt te luiden:

1. Een al dan niet gemeenschappelijke ruimte ligt in een subbrandcompartiment. Dit geldt niet voor een toiletruimte, een badruimte, een meterruimte, en een opstelplaats voor een verbrandingstoestel niet gelegen in een stookruimte als bedoeld in artikel 4.92, vierde lid.

JJ

Artikel 2.122 wordt als volgt gewijzigd:

1. Het tweede lid komt te luiden:

2. Een subbrandcompartiment als bedoeld in artikel 2.121, omvat, in afwijking van artikel 2.112, tweede lid, uitsluitend niet-gemeenschappelijke ruimten van een gebruiksfunctie en een of meer nevenfuncties van die gebruiksfunctie.

2. Het vijfde lid komt te luiden:

5. Een subbrandcompartiment omvat uitsluitend een of meer verblijfsruimten voor aan bed gebonden patiënten en ruimten die ten dienste staan van die verblijfsruimten met een totale gebruiksoppervlakte van:

a. niet meer dan 100 m², indien die verblijfsruimten niet permanent worden bewaakt, of

b. niet meer dan 1000 m², indien die verblijfsruimten permanent worden bewaakt.

KK

De na artikel 2.140 opgenomen tabel wordt vervangen door:

Tabel 2.140

gebruiksfunctie	leden van toepassing						grenswaarden		
	ligging	omvang		weerstand rookdoorgang	zelfsluitende constructieonderdelen		loopafstand		
artikel	2.141	2.142		2.143	2.144		2.142		
	lid	*	1	2	*	1	2	3	2 [m]
1	Woonfunctie								
	a woonfunctie van een woonwagen	-	-	-	-	-	-	-	-
	b woonfunctie gelegen in een woongebouw	*	-	-	*	1	2	-	-
	c andere woonfunctie	*	-	-	*	1	-	-	-
2	Bijeenkomstfunctie	*	-	2	*	-	-	3	60
3	Celfunctie	*	-	2	*	-	-	3	75
4	Gezondheidszorgfunctie	*	-	2	*	-	-	3	75
5	Industriefunctie	*	-	2	*	-	-	3	75
6	Kantoorfunctie	*	-	2	*	-	-	3	75
7	Logiesfunctie								
	a logiesfunctie met een gebruiksoppervlakte van niet meer dan 1000 m ² , niet gelegen in een logiesgebouw	*	-	-	*	-	-	3	-
	b logiesfunctie met een gebruiksoppervlakte van meer dan 1000 m ² , niet gelegen in een logiesgebouw	*	-	2	*	-	-	3	75
	c logiesfunctie gelegen in een logiesgebouw	*	1	2	*	-	-	3	75
8	Onderwijsfunctie	*	-	2	*	-	-	3	60
9	Sportfunctie	*	-	2	*	-	-	3	75
10	Winkelfunctie	*	-	2	*	-	-	3	75
11	Overige gebruiksfunctie	*	-	2	*	-	-	3	75
12	Bouwwerk geen gebouw zijnde	-	-	-	-	-	-	-	-

3. Er wordt een lid toegevoegd, luidende:
 16. De loopafstand tussen de toegang van een verblijfsruimte die in een rookcompartiment ligt en de toegang van dat rookcompartiment is ten hoogste 15 m, indien dat rookcompartiment niet meer dan een toegang heeft.

NN

Artikel 2.147, eerste lid, onderdeel b, komt te luiden:
 b. is een toegang waarbij een route begint die niet door een verblijfsruimte, een toiletruimte, een badruimte of een technische ruimte naar een toegang van het rookcompartiment voert.

OO

De na artikel 2.150 opgenomen tabel wordt vervangen door:

Tabel 2.150

gebruiksfunctie	leden van toepassing												grenswaarden						
	verblijfsruimte						rookcompartiment						verblijfsruimte			rookcompartiment			
artikel	2.151						2.152						2.151			2.152			
	lid	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	2 [m]	3 [-]	4 [m ²]	1 [m ²]	2 [-]	3 [m ²]
1	Woonfunctie																		
a	woonfunctie gelegen in een woongebouw	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	500	-	-
b	woonfunctie met een gebruiksoppervlakte van meer dan 1 000 m ² , niet gelegen in een woongebouw en niet van een woonwagen	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	500	-	-
c	andere woonfunctie	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	Bijeenkomstfunctie																		
a	bijeenkomstfunctie voor het aanschouwen van sport	-	2	3	4	5	-	1	2	3	4	-	6	40	2,77	80	600	1,85	120
b	andere bijeenkomstfunctie	-	2	3	4	5	-	1	2	3	4	-	6	40	1,49	200	1125	1	300
3	Celfunctie	-	2	3	4	5	-	1	2	3	4	-	6	50	0,62	480	2000	0,42	720
4	Gezondheidszorgfunctie	-	2	3	4	5	6	1	2	3	4	-	6	50	0,62	480	2000	0,42	720
5	Industriefunctie	-	2	3	4	5	-	1	2	3	4	5	-	50	0,29	1200	2000	0,2	1800
6	Kantoorfunctie	-	2	3	4	5	-	1	2	3	4	-	6	50	0,62	480	2000	0,42	720
7	Logiesfunctie																		
a	logiesfunctie met een gebruiksoppervlakte van niet meer dan 1 000 m ² , niet gelegen in een logiesgebouw	-	2	3	4	5	-	-	-	3	4	-	6	50	0,62	480	-	0,42	720
b	andere logiesfunctie	-	2	3	4	5	-	1	2	3	4	-	6	50	0,62	480	1000	0,42	720
8	Onderwijsfunctie	-	2	3	4	5	-	1	2	3	4	-	6	40	1,49	200	1125	1	300
9	Sportfunctie	-	2	3	4	5	-	1	2	3	4	-	6	50	0,29	1200	3000	0,2	1800
10	Winkelfunctie	-	2	3	4	5	-	1	2	3	4	-	6	50	0,29	1200	2000	0,2	1800
11	Overige gebruiksfunctie	-	2	3	4	5	-	1	2	3	4	-	6	50	0,29	1200	2000	0,2	1800
12	Bouwwerk geen gebouw zijnde	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

PP

Artikel 2.151, zesde lid, komt te luiden:
 6. Ten minste een toegang van een verblijfsruimte voor aan bed gebonden patiënten en ten minste een verkeersroute die vanuit een aangrenzend brandcompartiment naar die toegang voert, hebben een vrije doorgang waardoor een blok met een lengte van 2,3 m, een hoogte van 1,2 m en een breedte van 1,1 m horizontaal kan worden voortbewogen. Deze verkeersroute voert niet over een trap of door een lift.

QQ

Aan artikel 2.152 wordt een lid toegevoegd, luidende:
 6. De loopafstand tussen de toegang van een verblijfsruimte die in een rookcompartiment ligt en de toegang van dat rookcompartiment is ten hoogste 20 m, indien dat rookcompartiment niet meer dan een toegang heeft.

4. In het vijfde en zesde lid (nieuw) wordt «tweede lid» vervangen door: eerste lid.

5. In het zevende, achtste en negende lid (nieuw) wordt «zevende lid» vervangen door: zesde lid.

UU

Artikel 2.161, tweede lid, komt te luiden:

2. Een rookvrije vluchtroute van een nevenfunctie van een celfunctie, leidt, in afwijking van het eerste lid, naar een ander brandcompartiment.

VV

In artikel 2.168, eerste lid, wordt «2.156, eerste en tweede lid» vervangen door: 2.156, eerste lid.

WW

Artikel 2.170, tweede lid, komt te luiden:

2. Een vluchtrappenhuis anders dan een veiligheidstrappenhuis is rechtstreeks bereikbaar vanuit een besloten ruimte waardoor een rookvrije vluchtroute voert, een toiletruimte, een liftschacht of een technische ruimte, indien het product van de volgens NEN 6090 bepaalde permanente vuurbelasting en de som van de netto-vloeroppervlakten van dat vluchtrappenhuis, de besloten ruimte, de toiletruimte, de liftschacht en de technische ruimte per bouwlaag ten hoogste 3500 MJ is. Dit geldt niet voor een trappenhuis dat voldoet aan artikel 2.157, vijfde lid.

XX

De na artikel 3.1 opgenomen tabel wordt vervangen door:

Tabel 3.1

gebruiksfunctie	leden van toepassing															grens- waarde			
	industrie-, weg- of railverkeerslawaaï						luchtvaartlawaaï					verbouw				tijdelijke bouw			industrie-, weg- of railverkeerslawaaï
artikel	3.2						3.3					3.4				3.5			3.2
lid	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	1	2	3	4	1	2	3	1
1 Woonfunctie																			
a woonfunctie van een woonwag	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
b andere woonfunctie																			
1 verblijfsgebied voor nachtver- blijf	1	-	-	4	5	6	1	-	3	4	5	1	2	3	4	1	2	3	35
2 ander verblijfsgebied	1	-	-	4	5	6	1	-	-	4	5	1	2	3	-	1	2	-	35
2 Bijeenkomstfunctie	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3 Celfunctie	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4 Gezondheidszorgfunctie																			
a algemeen, categoriaal of academisch ziekenhuis; verpleeg- huis																			
1 verblijfsgebied voor nachtver- blijf voor aan bed gebonden patiënten	1	-	-	4	5	6	1	-	3	4	5	1	2	-	4	1	2	3	35
2 verblijfsgebied voor onder- zoek of behandeling van patiënten	1	-	-	4	5	6	1	-	-	4	5	1	2	-	-	1	2	-	30
3 ander verblijfsgebied	1	-	-	4	5	6	1	-	-	4	5	1	2	-	-	1	2	-	35
b andere gezondheidszorgfunctie																			
1 verblijfsgebied voor nachtver- blijf van aan bed gebonden patiënten	1	-	-	4	5	6	1	-	3	4	5	1	2	-	4	1	2	3	30
2 ander verblijfsgebied	1	-	-	4	5	6	1	-	-	4	5	1	2	-	-	1	2	-	30
5 Industriefunctie	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6 Kantoorfunctie	-	-	3	4	5	6	-	2	-	4	5	1	2	-	-	1	2	-	-
7 Logiesfunctie	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
8 Onderwijsfunctie																			
1 geluidgevoelig verblijfsgebied zoals bedoeld in de Wet geluidhinder	1	-	-	4	5	6	1	-	-	4	5	1	2	-	-	1	2	-	30
2 ander verblijfsgebied	1	-	-	4	5	6	1	-	-	4	5	1	2	-	-	1	2	-	35
9 Sportfunctie	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
10 Winkelfunctie	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
11 Overige gebruiksfunctie	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
12 Bouwwerk geen gebouw zijnde	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

YY

Artikel 3.12, eerste lid, eerste volzin, komt te luiden:

De volgens NEN 5077 bepaalde karakteristieke isolatie-index voor luchtgeluid en de isolatie-index voor contactgeluid voor de geluids-overdracht van een verblijfsruimte naar een andere verblijfsruimte van dezelfde woonfunctie is ten minste – 20 dB.

ZZ

Artikel 3.19, vijfde lid, komt te luiden:

5. In afwijking van het eerste tot en met vierde lid, is geen eis gesteld aan de karakteristieke isolatie-index voor luchtgeluid en de isolatie-index voor contactgeluid, voor de geluidsoverdracht van een nevenfunctie van een woonfunctie naar die woonfunctie.

AAA

Artikel 3.21 komt te luiden:

Artikel 3.21

Op het bouwen van een niet-permanent bouwwerk zijn de artikelen 3.18 en 3.19 van overeenkomstige toepassing, waarbij de karakteristieke isolatie-index voor luchtgeluid en de isolatie-index voor contactgeluid maximaal 10 dB lager ligt.

BBB

De na artikel 3.46 opgenomen tabel 3.46.2 wordt vervangen door:

Tabel 3.46.2

gebruiksfunctie		leden van toepassing																	
		thermisch comfort	regelbaarheid			stromingsrichting				plaats van de opening				luchtkwaliteit					
artikel	lid	3.49	3.50			3.51				3.52				3.53					
		*	1	2	3	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	5	6
1	Woonfunctie	*																	
	a woonfunctie gelegen in een woongebouw	*	1	2	-	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	-	4	5	-
	b woonfunctie van een woonwagen	**	1	2	-	1	2	3	4	1	2	3	-	1	-	-	4	5	-
	c andere woonfunctie	**	1	2	-	1	2	3	4	1	2	3	4	1	-	-	4	5	-
2	Bijeenkomstfunctie	*	1	2	-	1	2	3	4	1	2	3	4	-	-	3	4	5	-
	1 ruimte voor activiteiten die de binnenlucht verontreinigen																		6
	2 andere ruimte																		-
3	Celfunctie	*	1	2	-	1	2	3	4	1	2	3	4	-	-	3	4	5	-
	1 ruimte met toiletput																		6
	2 ruimte voor activiteiten die de binnenlucht verontreinigen																		6
	3 andere ruimte																		-
4	Gezondheidszorgfunctie	*	1	2	-	1	2	3	4	1	2	3	4	-	-	3	4	5	-
	1 ruimte voor activiteiten die de binnenlucht verontreinigen																		6
	2 andere ruimte																		-
5	Industriefunctie	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	5	-
	a lichte industriefunctie	-	-	-	-	1	2	3	4	1	2	3	4	-	-	3	4	5	-
	b andere industriefunctie	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	4	5	-
	1 ruimte voor activiteiten die de binnenlucht verontreinigen																		6
	2 andere ruimte																		-
6	Kantoorfunctie	*	1	2	-	1	2	3	4	1	2	3	4	-	-	3	4	5	-
7	Logiesfunctie																		
	a logiesfunctie gelegen in een logiesgebouw	*	1	2	-	1	2	3	4	1	2	3	4	-	-	3	4	5	-
	b logiesfunctie niet gelegen in een logiesgebouw	**	1	2	-	1	2	3	4	1	2	3	4	1	-	-	4	5	-
8	Onderwijsfunctie	*	1	2	-	1	2	3	4	1	2	3	4	-	-	3	4	5	-
	1 ruimte voor activiteiten die de binnenlucht verontreinigen																		6
	2 andere ruimte																		-
9	Sportfunctie	*	1	2	-	1	2	3	4	1	2	3	4	-	-	3	4	5	-
	1 ruimte voor activiteiten die de binnenlucht verontreinigen																		6
	2 andere ruimte																		-
10	Winkelfunctie	*	1	2	-	1	2	3	4	1	2	3	4	-	-	3	4	5	-
	1 ruimte voor activiteiten die de binnenlucht verontreinigen																		6
	2 andere ruimte																		-
11	Overige gebruiksfunctie																		
	a overige gebruiksfunctie voor het stallen van motorvoertuigen	-	-	-	3	1	2	3	4	-	-	-	-	-	-	3	4	5	6
	b overige gebruiksfunctie voor het opslaan van afval	-	-	-	3	1	2	3	4	1	2	3	4	-	-	3	4	5	6
	c andere overige gebruiksfunctie	-	1	2	-	-	2	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5
12	Bouwwerk geen gebouw zijnde	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

CCC

De na artikel 3.54 opgenomen tabel wordt vervangen door:

Tabel 3.54

gebruiksfunctie	leden van toepassing												grenswaarden				
	aanwezigheid		capaciteit						regelbaarheid	stromingsrichting			luchtkwaliteit			capaciteit	
artikel	3.55		3.56						3.57	3.58			3.59			3.56	
lid	1	2	1	2	3	4	5	6	*	1	2	3	1	2	3	1	
																dm ³ /s per m ²	dm ³ /s
1 Woonfunctie																	
a woonfunctie gelegen in een woongebouw	1	2	1	2	3	4	5	-	-	1	2	3	1	2	-	0,7	7
b woonfunctie van een woonwagen	1	2	1	2	3	4	-	-	-	1	2	3	1	2	-	0,8	7
c andere woonfunctie	1	2	1	2	3	4	-	-	-	1	2	3	1	2	-	0,7	7
2 Bijeenkomstfunctie	1	2	1	2	3	-	-	6	-	-	-	-	1	2	-	3,8	7
1 ruimte voor alcoholgebruik																	
2 ruimte voor activiteiten die de binnenlucht verontreinigen													3			0,8	7
3 ruimte voor het aanschouwen van sport																1,5	7
4 andere ruimte																0,6	7
3 Celfunctie	1	2	1	2	3	-	-	6	-	-	-	-	1	2	-	0,4	11
1 ruimte niet voor dag- en nachtverblijf met een toilet																	
2 ruimte niet voor dag- en nachtverblijf zonder een toilet																0,4	7
3 ruimte met een toilet																0,8	11
4 ruimte voor dag- en nachtverblijf zonder een toilet																0,8	7
5 ruimte voor activiteiten die de binnenlucht verontreinigen																0,8	7
6 andere ruimte																0,4	7
4 Gezondheidszorgfunctie	1	2	1	2	3	-	-	6	-	-	-	-	1	2	-	1	7
1 voor activiteiten die de binnenlucht verontreinigen																1	7
2 andere ruimte																1	7
5 Industriefunctie																	
a lichte industriefunctie	-	2	-	2	3	-	-	-	-	-	-	-	1	2	-	-	-
b andere industriefunctie	1	2	1	2	3	-	-	6	-	-	-	-	1	2	-	-	-
1 ruimte voor activiteiten die de binnenlucht verontreinigen																0,8	7
2 andere ruimte																0,4	7
6 Kantoorfunctie	1	2	1	2	3	-	-	6	-	-	-	-	1	2	-	1	10
7 Logiesfunctie	1	2	1	2	3	-	-	6	-	-	-	-	1	2	-	0,8	7
8 Onderwijsfunctie	1	2	1	2	3	-	-	6	-	-	-	-	1	2	-		
1 ruimte voor activiteiten die de binnenlucht verontreinigen																1,1	7
2 andere ruimte																1,1	7
9 Sportfunctie	1	2	1	2	3	-	-	6	-	-	-	-	1	2	-	0,8	7
1 ruimte voor activiteiten die de binnenlucht verontreinigen																0,8	7
2 andere ruimte																0,4	7
10 Winkelfunctie	1	2	1	2	3	-	-	6	-	-	-	-	1	2	-	0,8	7
1 ruimte voor activiteiten die de binnenlucht verontreinigen																0,8	7
2 andere ruimte																0,4	7
11 Overige gebruiksfunctie																	
a overige gebruiksfunctie voor het stallen van motorvoertuigen	1	2	1	2	3	-	-	6	*	-	-	-	1	2	3	3	-
b overige gebruiksfunctie voor het opslaan van afval	1	2	1	2	3	-	-	6	*	-	-	-	1	2	3	-	100
c andere overige gebruiksfunctie	-	2	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-
12 Bouwwerk geen gebouw zijnde	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

DDD

In artikel 3.75, eerste tot en met vierde lid, wordt «een voorziening voor toevoer van verse lucht en een voorziening voor afvoer van binnenlucht» vervangen door: een component voor toevoer van verse lucht en een component voor afvoer van binnenlucht.

EEE

In artikel 3.80, tweede volzin, vervalt: in een verblijfsruimte gelegen.

FFF

In artikel 3.88, tweede volzin, vervalt: in een verblijfsruimte gelegen.

GGG

Artikel 3.92 komt te luiden:

Artikel 3.92

Een ruimte met een opstelplaats voor een verbrandingstoestel heeft een voorziening voor de afvoer van rook. Bij de toepassing van dit voorschrift blijft een opstelplaats voor een kooktoestel of een warmwatertoestel, met een nominale belasting van ten hoogste 15 kW buiten beschouwing.

HHH

In artikel 3.95, eerste volzin, vervalt: afgevoerde.

III

Artikel 3.101 komt te luiden:

Artikel 3.101

Een ruimte met een opstelplaats voor een verbrandingstoestel heeft een voorziening voor de afvoer van rook. Bij de toepassing van dit voorschrift blijft een opstelplaats voor een kooktoestel of een warmwatertoestel, met een nominale belasting van ten hoogste 15 kW, buiten beschouwing.

JJJ

De na artikel 4.10 opgenomen tabel wordt vervangen door:

Tabel 4.10

gebruiksfunctie	leden van toepassing							grens- waarden		
	vrije doorgang toegang	vrije doorgang route						verbouw	vrije doorgang toegang	vrije doorgang route
artikel	4.11	4.12						4.13	4.11	4.12
lid	*	1	2	3	4	5	6	7	*	1 [m]
1 Woonfunctie	*								*	1
a woonfunctie gelegen in een woongebouw	*	1	2	3	4	5	-	-	*	2,1
b woonfunctie van een woonwagen	*	-	-	-	-	-	-	-	*	2,1
c andere woonfunctie	*	1	-	-	-	-	-	-	*	2,1
2 Bijeenkomstfunctie	*	1	-	-	-	-	6	-	-	2,1
3 Celfunctie										
a celfunctie niet gelegen in een cellingebouw	*	1	-	-	-	-	6	-	-	2,1
b celfunctie gelegen in een cellingebouw	*	1	-	-	-	-	-	7	-	2,1
4 Gezondheidszorgfunctie	*	1	-	-	-	-	6	-	-	2,1
5 Industriefunctie										
a lichte industriefunctie	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
b andere industriefunctie	*	1	-	-	-	-	6	-	-	2,1
6 Kantoorfunctie	*	1	-	-	-	-	6	-	-	2,1
7 Logiesfunctie	*	1	-	-	-	-	6	-	-	2,1
8 Onderwijsfunctie	*	1	-	-	-	-	6	-	-	2,1
9 Sportfunctie	*	1	-	-	-	-	6	-	-	2,1
10 Winkelfunctie	*	1	-	-	-	-	6	-	-	2,1
11 Overige gebruiksfunctie	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
12 Bouwwerk geen gebouw zijnde	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

KKK

Aan artikel 4.12, eerste lid, wordt een volzin toegevoegd, luidende:
De breedte geldt niet voor een verkeersroute die over een trap voert.

De na artikel 4.20 opgenomen tabel wordt vervangen door:

Tabel 4.20

gebruiksfunctie	leden van toepassing												grenswaarden						
	aanwezigheid				bereikbaarheid			integraal toegankelijk		afmetingen			aanwezigheid		integraal toegankelijk		afmetingen		
	artikel	4.21			4.22			4.23		4.24			4.21		4.23		4.24		
lid	1	2	3	4	1	2	3	1	2	1	2	3	1	3	2	1	2	3	
1 Woonfunctie													1	3	%				
a woonfunctie van een woonwagen	1	2	3	-	1	2	-	-	-	1	2	3	60	4 m x 3 m	-	4	1,6	2,2	
b andere woonfunctie	1	2	3	4	1	2	3	1	-	1	2	3	55	3,3m x 3,3m	-	5	1,8	2,4	
2 Bijeenkomstfunctie																			
a. bijeenkomstfunctie voor alcoholgebruik	1	-	3	-	-	-	-	-	2	1	2	3	55	35 m ²	40	10	1,8	2,4	
b. andere bijeenkomstfunctie	1	-	-	-	-	-	-	-	2	1	2	3	55	-	40	10	1,8	2,4	
3 Calfunctie	1	-	-	-	-	-	-	-	2	1	2	3	55	-	-	-	-	-	-
1 niet-gemeenschappelijk verblijfsgebied uitsluitend voor kortstondig verblijf															-	4	1,8	2,4	
2 niet-gemeenschappelijk verblijfsgebied voor dag- en nachtverblijf, met een toilet															40	6	1,8	2,4	
3 ander verblijfsgebied															40	5	1,8	2,4	
4 Gezondheidszorgfunctie	1	-	-	-	-	-	-	-	2	1	2	3	55	-	40	10	1,8	2,4	
5 Industriefunctie																			
a lichte industriefunctie	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	2	3	55	-	40	5	1,8	2,4	
b andere industriefunctie	1	-	-	-	-	-	-	-	2	1	2	3	55	-	40	5	1,8	2,4	
6 Kantoorfunctie	1	-	-	-	-	-	-	-	2	1	2	3	55	-	40	10	1,8	2,4	
7 Logiesfunctie																			
a logiesfunctie niet gelegen in logiesgebouw	1	-	-	-	-	-	-	-	2	1	2	3	55	-	40				
1 verblijfsgebied gelegen in een toegankelijkheidssector																14	3,2	2,4	
2 ander verblijfsgebied																4	1,5	2,1	
b logiesfunctie gelegen in een logiesgebouw	1	-	-	-	-	-	-	-	2	1	2	3	55	-	40				
1 verblijfsgebied in een toegankelijkheidssector																14	3,2	2,4	
2 ander verblijfsgebied																5	1,8	2,4	
8 Onderwijsfunctie																			
a onderwijsfunctie voor basisonderwijs	1	-	-	-	-	-	-	-	2	1	2	3	55	-	100				
1 verblijfsgebied voor een groep leerlingen																42	1,8	2,8	
2 verblijfsgebied voor spelactiviteiten																84	1,8	3,5	
3 ander verblijfsgebied																8	1,8	2,4	
b onderwijsfunctie voor speciaal onderwijs	1	-	-	-	-	-	-	-	2	1	2	3	55	-	100				
1 verblijfsgebied voor bouwkundig onderwijs																42	1,8	3,5	
2 verblijfsgebied voor een groep leerlingen																42	1,8	2,8	
3 verblijfsgebied voor spelactiviteiten																84	1,8	3,5	
4 verblijfsgebied voor het onderwijzend personeel																16	1,8	2,4	
5 ander verblijfsgebied																8	1,8	2,4	
c andere onderwijsfunctie	1	-	-	-	-	-	-	-	2	1	2	3	55	-	100	8	1,8	2,4	
9 Sportfunctie																			
a sportfunctie behorend tot een onderwijsfunctie voor basisonderwijs	1	-	-	-	-	-	-	-	2	1	2	3	55	-	40				
1 verblijfsgebied voor lichamelijke oefening																252	1,8	5	
2 ander verblijfsgebied																10	1,8	2,4	
b sportfunctie behorend tot een onderwijsfunctie voor speciaal onderwijs	1	-	-	-	-	-	-	-	2	1	2	3	55	-	40				
1 verblijfsgebied voor lichamelijke oefening																252	1,8	5	
2 verblijfsgebied voor watergewenningstherapie																30	1,8	2,4	
3 verblijfsgebied voor bewegingstherapie																70	1,8	2,4	
4 ander verblijfsgebied																10	1,8	2,4	
c andere sportfunctie	1	-	-	-	-	-	-	-	2	1	2	3	55	-	40	10	1,8	2,4	
10 Winkelfunctie																			
a winkelfunctie voor het slijtersbedrijf	1	-	-	-	-	-	-	-	2	1	2	3	55	-	40	15	1,8	2,4	
b andere winkelfunctie	1	-	-	-	-	-	-	-	2	1	2	3	55	-	40	10	1,8	2,4	
11 Overige gebruiksfunctie																			
a. functie voor het personenvervoer, met een gebruiksoppervlakte van meer dan 50 m ²	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	2	3	55	-	-	5	1,8	2,4	
b. andere overige gebruiksfunctie	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	55	-	-	-	-	-	
12 Bouwwerk geen gebouw zijnde	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	

MMM

De na artikel 4.25 opgenomen tabel wordt vervangen door:

Tabel 4.25

gebruiksfunctie	leden van toepassing												grenswaarden							
	aanwezigheid						bereikbaarheid				afmetingen		bezettingsgraadklasse	aanwezigheid			afmetingen			
	artikel	4.26					4.27				4.28			4.29	4.26		4.28			
lid	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	1	2	3	*	1 opp.	5 [n]	1 [m ²]	2 [m]	3 [m]	
1 Woonfunctie																				
a woonfunctie van een woonwagen	1	-	-	-	-	-	1	2	3	4	1	2	3	-	4 m x 3 m	-	4	1,6	2,2	
b andere woonfunctie	1	-	-	-	-	-	1	2	3	-	1	2	3	-	3,3 m x 3,3 m	-	5	1,8	2,4	
2 Bijeenkomstfunctie																				
a bijeenkomstfunctie voor alcoholgebruik	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	2	3	*	35 m ²	-	10	1,8	2,4	
b andere bijeenkomstfunctie	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	2	3	*	10 m ²	-	10	1,8	2,4	
3 Celfunctie																				
1 niet-gemeenschappelijke verblijfsruimte uitsluitend voor dagverblijf	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	2	3	*	4 m ²	-	4	1,8	2,4	
2 niet-gemeenschappelijke verblijfsruimte voor dag- en nachtverblijf, met een toilet	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	2	3	*	4 m ²	-	6	1,8	2,4	
3 andere verblijfsruimte	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	2	3	*	5 m ²	-	5	1,8	2,4	
4 Gezondheidszorgfunctie																				
1 verblijfsruimte voor personen niet ouder dan vijf jaar	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	2	3	*	5 m ²	-	5	1,8	2,4	
2 andere verblijfsruimte	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	2	3	*	5 m ²	-	10	1,8	2,4	
5 Industriefunctie	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	2	3	*	10 m ²	-	5	1,8	2,4	
6 Kantoorfunctie	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	2	3	*	10 m ²	-	10	1,8	2,4	
7 Logiesfunctie																				
a Logiesfunctie niet gelegen in een logiesgebouw	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	2	3	*	4 m ²	-	14	3,2	2,4	
1 verblijfsruimte gelegen in een toegankelijkheidssector																	4	1,5	2,1	
2 andere verblijfsruimte	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	2	3	*	5 m ²	-	14	3,2	2,4	
b Logiesfunctie gelegen in een logiesgebouw	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	2	3	*	5 m ²	-	5	1,8	2,4	
1 verblijfsruimte gelegen in een toegankelijkheidssector																	14	3,2	2,4	
2 andere verblijfsruimte	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	2	3	*	8 m ²	4	8	1,8	2,4	
8 Onderwijsfunctie																				
a Onderwijsfunctie voor basisonderwijs	1	2	3	-	5	-	1	-	-	-	1	2	3	*	8 m ²	4	42	1,8	2,8	
1 verblijfsruimte voor een groep leerlingen																	84	1,8	3,5	
2 verblijfsruimte voor spel-activiteiten																	8	1,8	2,4	
3 andere verblijfsruimte	1	-	-	4	5	-	1	-	-	-	1	2	3	*	8 m ²	2	42	1,8	3,5	
b Onderwijsfunctie voor speciaal onderwijs	1	-	-	4	5	-	1	-	-	-	1	2	3	*	8 m ²	2	42	1,8	3,5	
1 verblijfsruimte voor bouwkundig onderwijs																	42	1,8	2,8	
2 verblijfsruimte voor een groep leerlingen																	84	1,8	3,5	
3 verblijfsruimte voor spel-activiteiten																	16	1,8	2,4	
4 verblijfsruimte voor het onderwijzend personeel																	8	1,8	2,4	
5 andere verblijfsruimte	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	2	3	*	8 m ²	-	8	1,8	2,4	
c andere onderwijsfunctie																				
9 Sportfunctie																				
a sportfunctie behorend tot een onderwijsfunctie voor basisonderwijs	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	2	3	*	10 m ²	-	252	1,8	5	
1 verblijfsruimte voor lichamelijke oefening																	10	1,8	2,4	
2 andere verblijfsruimte	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	2	3	*	30 m ²	-	252	1,8	5	
b sportfunctie behorend tot een onderwijsfunctie voor speciaal onderwijs	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	2	3	*	30 m ²	-	30	1,8	2,4	
1 verblijfsruimte voor lichamelijke oefening																	70	1,8	2,4	
2 verblijfsruimte voor watergewinning																	10	1,8	2,4	
3 verblijfsruimte voor bewegingstherapie																	10	1,8	2,4	
4 andere verblijfsruimte	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	2	3	*	10 m ²	-	10	1,8	2,4	
c andere sportfunctie																				
10 Winkelfunctie																				
a winkelfunctie voor het slijtersbedrijf	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	2	3	*	15 m ²	-	15	1,8	2,4	
b andere winkelfunctie	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	2	3	*	10 m ²	-	10	1,8	2,4	
11 Overige gebruiksfunctie																				
a overige gebruiksfunctie voor het personenvervoer met een gebruiksoppervlakte van meer dan 50 m ²	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	2	3	*	5 m ²	-	5	1,8	2,4	
b andere overige gebruiksfunctie	-	-	-	-	-	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
12 Bouwwerk geen gebouw zijnde	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	

NNN

Aan artikel 4.26 wordt een lid toegevoegd, luidende:
6. Een andere overige gebruiksfunctie heeft een verblijfsruimte.

OOO

De na artikel 4.30 opgenomen tabel wordt vervangen door:

Tabel 4.30

gebruiksfunctie	leden van toepassing								grenswaarden			
	aanwezigheid				bereikbaarheid	afmetingen				aanwezigheid		afmetingen
artikel	4.31				4.32	4.33				4.31		4.33
lid	1	2	3	4	*	1	2	3	4	2 [m ²]	4 opp. [m ²] breedte [m]	1 [m ²]
1 Woonfunctie												
a woonfunctie van een woonwagen	1	2	-	-	*	-	-	-	4	9,4	-	-
b andere woonfunctie	1	2	3	4	*	-	-	-	4	14	7,5	2,4
2 Bijeenkomstfunctie												
a bijeenkomstfunctie voor alcoholgebruik	1	-	-	4	-	1	2	3	-	-	35	1,5
b andere bijeenkomstfunctie	1	-	-	-	-	1	2	3	-	-	-	-
3 Celfunctie	1	-	-	-	-	1	2	3	-	-	-	-
1 niet-gemeenschappelijke verblijfsruimte uitsluitend voor kortstondig verblijf												3
2 niet-gemeenschappelijke verblijfsruimte voor dag- en nachtverblijf, met een toilet												5
3 andere verblijfsruimte												4
4 Gezondheidszorgfunctie	1	-	-	-	-	1	2	3	-	-	-	-
1 verblijfsruimte voor het verblijf van personen niet ouder dan vijf jaar												5
2 andere verblijfsruimte												8
5 Industriefunctie	1	-	-	-	-	1	2	3	-	-	-	4
6 Kantoorfunctie	1	-	-	-	-	1	2	3	-	-	-	8
7 Logiesfunctie	1	-	-	-	-	1	2	3	-	-	-	4
8 Onderwijsfunctie	1	-	-	-	-	1	2	3	-	-	-	8
9 Sportfunctie	1	-	-	-	-	1	2	3	-	-	-	8
10 Winkelfunctie												
a winkelfunctie voor het slijtersbedrijf	1	-	-	-	-	1	2	3	-	-	-	15
b andere winkelfunctie	1	-	-	-	-	1	2	3	-	-	-	8
11 Overige gebruiksfunctie												
a functie voor het personenvervoer, met een gebruiksoveroppervlakte van meer dan 100 m ²	1	-	-	-	-	1	2	3	-	-	-	4
b andere overige gebruiksfunctie	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
12 Bouwwerk geen gebouw zijnde	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

PPP

Aan artikel 4.33 wordt een lid toegevoegd, luidende:
4. Een vloeroppervlakte van een verblijfsruimte heeft een hoogte boven de vloer van ten minste 2,1 m.

QQQ

De na artikel 4.34 opgenomen tabel wordt vervangen door:

Tabel 4.34

gebruiksfunctie	leden van toepassing															grenswaarden																										
	aanwezigheid					integraal toegankelijk					bereikbaarheid					afmetingen				aanwezigheid						afmetingen																
artikel	4.35					4.36					4.37					4.38				4.39	4.35					4.38																
lid	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	6	7	1	2	3	4	*	1	4					5					4							
	[n]	[m ²]					[m ²]															[m]																				
1 Woonfunctie																							*																			
a woonfunctie met een gebruiksoppervlakte van niet meer dan 50 m ² , gelegen in een woongebouw	1	-	3	-	-	-	-	2	-	-	-	1	2	-	4	5	6	-	1	-	3	4	*	1	-					-						-						2,1
b woonfunctie van een woonwagen	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	2	-	4	*	1	-					-						-						2,1
c andere woonfunctie bij bezettingsgraadklasse	-	2	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	6	-	1	-	3	4	*	-	B1	B2	B3	B4	B5	B1	B2	B3	B4	B5	-						2,1	
2 Bijeenkomstfunctie																							*																			
a bijeenkomstfunctie voor alcoholgebruik, met een gebruiksoppervlakte van meer dan 150 m ²	1	-	-	-	-	6	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	6	7	1	-	3	4	*	2	-					-						-						2,1
b bijeenkomstfunctie voor het aanschouwen van sport	-	-	-	4	5	6	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	6	-	1	-	3	4	*	-	60	60	n.t.	n.t.	n.t.	30	30	n.t.	n.t.	n.t.	-						2,1	
c andere bijeenkomstfunctie	1	-	-	-	-	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6	7	1	-	-	4	*	2	-					-						-						2,1
3 Celfunctie																							*																			
a celfunctie voor langdurig dag- en nachtverblijf	-	-	-	4	5	6	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	6	-	1	-	3	4	-	-	360	360	360	360	n.t.	180	180	180	180	n.t.	-						2,1	
b andere celfunctie	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-					-						-						-
4 Gezondheidszorgfunctie	-	-	-	4	5	6	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	6	-	1	-	3	4	*	-	360	360	360	360	n.t.	180	180	180	180	n.t.	-						2,1	
5 Industriefunctie																							*																			
a lichte industriefunctie	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-					-						-						-
b andere industriefunctie	-	-	-	4	5	6	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	6	-	1	-	3	4	*	-	60	60	150	360	>360	30	30	75	180	450	-						2,1	
6 Kantoorfunctie	-	-	-	4	5	6	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	6	-	1	-	3	4	*	-	60	60	150	360	n.t.	30	30	75	180	n.t.	-						2,1	
7 Logiesfunctie																							*																			
a logiesfunctie gelegen in een logiesgebouw	1	2	3	-	-	-	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	6	-	1	-	3	4	*	1	-					-						-						2,1
b logiesfunctie met een gebruiksoppervlakte van meer dan 400 m ² , niet gelegen in een logiesgebouw	-	2	3	-	-	-	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	3	4	*	-	-					-						-						2,1
c logiesfunctie met een gebruiksoppervlakte van niet meer dan 400 m ² , niet gelegen in een logiesgebouw	1	-	3	-	-	-	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	3	4	*	1	-				-						-						2,1	
8 Onderwijsfunctie	-	-	-	4	5	6	-	-	-	-	5	-	-	-	-	-	6	-	1	-	3	4	*	-	60	60	150	n.t.	n.t.	30	30	75	n.t.	n.t.	-						2,1	
9 Sportfunctie	-	-	-	4	5	6	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	6	-	1	-	3	4	*	-	60	60	150	360	360	30	30	75	180	180	-						2,1	
10 Winkelfunctie	-	-	-	4	5	6	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	6	-	1	-	3	4	*	-	60	60	150	360	>360	400	400	400	400	450	-						2,1	
11 Overige gebruiksfunctie	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-					-						-						-
12 Bouwwerk geen gebouw zijnde	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-					-						-						-

RRR

De na artikel 4.45 opgenomen tabel wordt vervangen door:

Tabel 4.45

gebruiksfunctie	leden van toepassing																					grenswaarden																			
	aanwezigheid							integrale toegankelijkheid							bereikbaarheid							afmetingen							afsluitbaarheid		aanwezigheid		afmetingen								
artikel	4.46							4.47							4.48							4.49							4.50	4.46		4.49									
lid	1	2	3	4	5	6	7	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	7	1	2	3	4	5	6	7	*	1	2	1	3	4	5	7	
1 Woonfunctie																																			[n]	[m ²]	[m ²]	[m ²]	[m]	[m x m]	[m]
a woonfunctie met een gebruiksoppervlakte van niet meer dan 50 m ² , gelegen in een woongebouw	1	-	-	-	5	-	7	-	2	-	-	5	1	2	3	4	-	6	1	-	3	4	5	-	7	*	1	-	1,6	2,6	0,8	2,2 x 2,2	2,1								
b woonfunctie van een woonwagen	1	-	-	-	-	-	7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	-	1	-	3	4	-	-	7	*	1	-	1,6	2,6	0,8	-	2,1								
c woonfunctie met een gebruiksoppervlakte van meer dan 500 m ² niet van een woonwagen	-	2	-	-	-	-	7	1	-	-	-	5	1	-	-	-	-	6	1	-	3	4	5	-	7	*	-	250	1,6	2,6	0,8	2,2 x 2,2	2,1								
d andere woonfunctie	1	-	-	-	-	-	7	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	3	4	-	-	7	*	1	-	1,6	2,6	0,8	-	2,1								
2 Bijeenkomstfunctie	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-				
3 Celfunctie																																									
a celfunctie voor langdurig dag- en nachtverblijf	1	-	-	-	6	7	-	3	-	5	-	-	-	-	-	6	1	-	3	4	5	6	7	-	1	-	1,2	2,2	0,8	1,65 x 1,8	2,1										
b andere celfunctie	-	-	3	-	-	6	7	-	3	-	5	-	-	-	-	-	6	1	2	3	4	5	6	7	-	-	-	1,2	2,2	0,8	1,65 x 1,8	2,1									
4 Gezondheidszorgfunctie																																									
a gezondheidszorgfunctie voor aan bed gebonden patiënten	-	2	-	-	-	6	7	-	3	4	5	-	-	-	-	-	6	1	-	3	4	5	6	7	*	-	375	1,2	2,2	0,8	2,2 x 1,8	2,1									
b andere gezondheidszorgfunctie	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-				
5 Industriefunctie	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-				
6 Kantoorfunctie	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-				
7 Logiesfunctie																																									
a logiesfunctie niet gelegen in een logiesgebouw	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-				
b logiesfunctie gelegen in logiesgebouw	-	2	-	-	-	6	7	-	3	-	5	-	-	-	-	-	6	1	-	3	4	5	6	7	*	-	250	1,2	2,2	0,8	1,65 x 1,8	2,1									
8 Onderwijsfunctie																																									
a onderwijsfunctie voor het speciaal onderwijs	-	-	-	4	-	6	7	-	3	-	5	-	-	-	-	-	6	1	-	3	4	5	6	7	*	-	-	3,6	3,6	1,65	1,65 x 2,2	2,1									
b andere onderwijsfunctie	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-				
9 Sportfunctie																																									
a sportfunctie behorend tot een onderwijsfunctie voor basisonderwijs	1	-	-	-	-	6	7	-	3	-	5	-	-	-	-	-	6	1	-	3	4	5	6	7	*	3	-	1,2	2,2	0,8	1,65 x 1,8	2,1									
b sportfunctie behorend tot een onderwijsfunctie voor speciaal onderwijs, waarin uitsluitend watergewenning of bewegings-therapie kan worden gegeven	1	-	-	-	-	6	7	-	3	-	5	-	-	-	-	-	6	1	-	3	4	5	6	7	*	2	-	1,2	2,2	0,8	1,65 x 1,8	2,1									
c ander sportfunctie behorend tot een onderwijsfunctie voor speciaal onderwijs	1	-	-	-	-	6	7	-	3	-	5	-	-	-	-	-	6	1	-	3	4	5	6	7	*	3	-	1,2	2,2	0,8	1,65 x 1,8	2,1									
d sportfunctie voor de zwemsport	-	2	-	-	-	6	7	-	3	-	5	-	-	-	-	-	6	1	-	3	4	5	6	7	*	-	150	1,2	2,2	0,8	1,65 x 1,8	2,1									
e andere sportfunctie	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-				
10 Winkelfunctie	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-				
11 Overige gebruiksfunctie	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-				
12 Bouwwerk geen gebouw zijnde	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-				

SSS

Artikel 4.63 komt te luiden:

Artikel 4.63

Een gebruiksfunctie heeft als nevenfunctie of als buitenruimte een al dan niet gemeenschappelijke stallingsruimte voor fietsen, waarvan de totale vloeroppervlakte niet kleiner is dan het in tabel 4.62 aangegeven deel van de totale gebruiksoppervlakte van de op die stallingsruimte aangewezen gebruiksfuncties, met een minimum van 2 m². De vloeroppervlakte heeft een breedte van ten minste 0,8 m en indien deze overdekt is een hoogte boven de vloer van ten minste 2,1 m.

TTT

Artikel 4.68, tweede lid, komt te luiden:

2. De loopafstand tussen een meterruimte als bedoeld in artikel 4.66 en de toegang van een woonfunctie is ten hoogste 3 m, indien die afstand wordt afgelegd door een niet-gemeenschappelijke ruimte.

UUU

De na artikel 4.80 opgenomen tabel wordt vervangen door:

Tabel 4.80

gebruiksfunctie	leden van toepassing								
	aanwezigheid					afmetingen			
artikel	4.81					4.82			
lid	1	2	3	4	5	1	2	3	
1 Woonfunctie									
a woonfunctie van een woonwagen	1	-	-	4	-	1	-	3	
b andere woonfunctie	1	2	3	-	-	1	2	3	
2 Bijeenkomstfunctie									
a bijeenkomstfunctie voor alcoholgebruik	-	-	-	-	5	-	-	-	
b andere bijeenkomstfunctie	-	-	-	-	-	-	-	-	
3 Celfunctie	-	-	-	-	-	-	-	-	
4 Gezondheidszorgfunctie	-	-	-	-	-	-	-	-	
5 Industriefunctie	-	-	-	-	-	-	-	-	
6 Kantoorfunctie	-	-	-	-	-	-	-	-	
7 Logiesfunctie	-	-	-	-	-	-	-	-	
8 Onderwijsfunctie	-	-	-	-	-	-	-	-	
9 Sportfunctie	-	-	-	-	-	-	-	-	
10 Winkelfunctie	-	-	-	-	-	-	-	-	
11 Overige gebruiksfunctie	-	-	-	-	-	-	-	-	
12 Bouwwerk geen gebouw zijnde	-	-	-	-	-	-	-	-	

VVV

Artikel 4.81, zesde lid, vervalt.

WWW

In artikel 4.88, eerste en tweede lid, wordt «Een opstelplaats als bedoeld in artikel 4.87, voor een open verbrandingstoestel, ligt» vervangen door: Een opstelplaats voor een open verbrandingstoestel ligt.

XXX

In artikel 5.3, eerste lid, wordt «NEN 5128» vervangen door: NEN 1068.

YYY

Artikel 5.13 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het eerste lid, tweede volzin, wordt «een meterruimte» vervangen door: een toiletruimte, een badruimte, een meterruimte, een opstelplaats voor een warmwatertoestel.

2. Het tweede lid wordt als volgt gewijzigd:

a. In de tweede volzin wordt na «energieprestatiecoëfficiënt» ingevoegd: van de gebruiksfunctie.

b. Er wordt een volzin toegevoegd, luidende:

Bij het bepalen van de energieprestatiecoëfficiënt mogen een toiletruimte, een badruimte, een meterruimte, een opstelplaats voor een warmwatertoestel en een opstelplaats voor een stooktoestel buiten beschouwing blijven.

ZZZ

Artikel 7.4 komt te luiden:

Artikel 7.4

Dit besluit wordt aangehaald als: Bouwbesluit 2002.

Artikel 2

Het Bouwbesluit 2002 wordt als volgt gewijzigd:

A

In het eerste lid van artikel 1.1 komt de definitie van «vrije vloeroppervlakte» te luiden:

vrije vloeroppervlakte: vloeroppervlakte waarboven zich een vrije hoogte bevindt van ten minste 2,3 m voor een woonfunctie niet zijnde een woonfunctie van een woonwagen en tenminste 2,1 m voor een andere gebruiksfunctie.

B

De na artikel 2.28 opgenomen tabel 2.28a wordt vervangen door:

Tabel 2.28a Afmetingen van een trap van een woonfunctie

	A	B
Minimum breedte van de trap	0,8 m	1,2 m
Minimum vrije hoogte boven de trap	2,3 m	2,3 m
Maximum hoogte van de trap	4 m	4 m
Minimum aantrede ter plaatse van de klimlijn, gemeten loodrecht op de voorkant van de trede	0,22 m	0,24 m
Maximum hoogte van een optrede	0,185 m	0,185 m
Minimum breedte van het tredevlak, gemeten loodrecht op de voorkant van dat vlak	0,05 m	0,17 m
Minimum breedte van het tredevlak ter plaatse van de klimlijn, gemeten loodrecht op de voorkant van dat vlak	0,23 m	0,24 m
Minimum afstand van de klimlijn tot de zijkanten van de trap	0,3 m	0,3 m

C

In artikel 2.29, tweede lid, wordt «1,1 m x 1,1 m» vervangen door: 1,2 m x 1,2 m.

D

De na artikel 4.10 opgenomen tabel wordt vervangen door:

Tabel 4.10

gebruiksfunctie	leden van toepassing										grens- waarden	
	vrije doorgang toegang		vrije doorgang route							verbouw	vrije doorgang toegang	vrije doorgang route
artikel	4.11		4.12							4.13	4.11	4.12
lid	1	2	1	2	3	4	5	6	7	*	* [m]	1 [m]
1 Woonfunctie												
a woongebouw	1	2	1	2	3	4	5	-	-	*	2,3	2,3
b woonfunctie van een woonwagen	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	2,1	-
c andere woonfunctie	1	2	1	-	-	-	-	-	-	*	2,3	2,3
2 Bijeenkomstfunctie	1	2	1	-	-	-	-	6	-	-	2,1	2,1
3 Celfunctie												
a celfunctie niet gelegen in een cellingebouw	1	2	1	-	-	-	-	6	-	-	2,1	2,1
b celfunctie gelegen in een cellingebouw	1	2	1	-	-	-	-	-	7	-	2,1	2,1
4 Gezondheidszorgfunctie	1	2	1	-	-	-	-	6	-	-	2,1	2,1
5 Industriefunctie												
a lichte industriefunctie	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
b andere industriefunctie	1	2	1	-	-	-	-	6	-	-	2,1	2,1
6 Kantoorfunctie	1	2	1	-	-	-	-	6	-	-	2,1	2,1
7 Logiesfunctie	1	2	1	-	-	-	-	6	-	-	2,1	2,1
8 Onderwijsfunctie	1	2	1	-	-	-	-	6	-	-	2,1	2,1
9 Sportfunctie	1	2	1	-	-	-	-	6	-	-	2,1	2,1
10 Winkelfunctie	1	2	1	-	-	-	-	6	-	-	2,1	2,1
11 Overige gebruiksfunctie	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
12 Bouwwerk geen gebouw zijnde	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

E

Artikel 4.11 wordt als volgt gewijzigd:

1. In de eerste volzin wordt na «een ruimte» ingevoegd: , niet zijnde een toegang van een lift,.

2. De onderdelen f en g komen te luiden:

- f. een ruimte voor het bereiken van een in dit lid genoemde ruimte, en
g. een ruimte voor het bereiken van een lift.

3. Voor de tekst wordt de aanduiding «1.» geplaatst.

4. Er wordt een lid toegevoegd, luidende:

2. De toegang van een lift heeft een vrije doorgang met een breedte van ten minste 0,85 m en een hoogte van ten minste 2,1 m.

F

De na artikel 4.20 opgenomen tabel wordt vervangen door:

Tabel 4.20

gebruiksfunctie	leden van toepassing												grenswaarden							
	aanwezigheid				bereikbaarheid			integraal toegankelijk		afmetingen			aanwezigheid		integraal toegankelijk		afmetingen			
	artikel	4.21				4.22			4.23		4.24			4.21		4.23		4.24		
lid	1	2	3	4	1	2	3	1	2	1	2	3	1	3	2	1	2	3		
1	Woonfunctie	%																		
a	woonfunctie van een woonwagen	1	2	3	-	1	2	-	-	-	-	1	2	3	60	4 m x 3 m	-	4	1,6	2,2
b	andere woonfunctie	1	2	3	4	1	2	3	1	-	-	1	2	3	55	3,3m x 3,3m	-	5	1,8	2,6
2	Bijeenkomstfunctie																			
a.	bijeenkomstfunctie voor alcoholgebruik	1	-	3	-	-	-	-	-	2	1	2	3	55	35 m ²	40	10	1,8	2,4	
b.	andere bijeenkomstfunctie	1	-	-	-	-	-	-	-	2	1	2	3	55	-	40	10	1,8	2,4	
3	Celfunctie	1	-	-	-	-	-	-	-	2	1	2	3	55	-	-	-	-	-	-
1	niet-gemeenschappelijk verblijfsgebied uitsluitend voor kortstondig verblijf																			
2	niet-gemeenschappelijk verblijfsgebied voor dag- en nachtverblijf, met een toilet																			
3	ander verblijfsgebied																			
4	Gezondheidszorgfunctie	1	-	-	-	-	-	-	-	2	1	2	3	55	-	40	6	1,8	2,4	
5	Industriefunctie																			
a	lichte industriefunctie	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	2	3	55	-	40	5	1,8	2,4	
b	andere industriefunctie	1	-	-	-	-	-	-	-	2	1	2	3	55	-	40	5	1,8	2,4	
6	Kantoorfunctie	1	-	-	-	-	-	-	-	2	1	2	3	55	-	40	10	1,8	2,4	
7	Logiesfunctie																			
a	logiesfunctie niet gelegen in logiesgebouw	1	-	-	-	-	-	-	-	2	1	2	3	55	-	40				
1	verblijfsgebied gelegen in een toegankelijkheidssector																			
2	ander verblijfsgebied																			
b	logiesfunctie gelegen in een logiesgebouw	1	-	-	-	-	-	-	-	2	1	2	3	55	-	40	14	3,2	2,4	
1	verblijfsgebied in een toegankelijkheidssector																			
2	ander verblijfsgebied																			
8	Onderwijsfunctie																			
a	onderwijsfunctie voor basisonderwijs	1	-	-	-	-	-	-	-	2	1	2	3	55	-	100				
1	verblijfsgebied voor een groep leerlingen																			
2	verblijfsgebied voor spelactiviteiten																			
3	ander verblijfsgebied																			
b	onderwijsfunctie voor speciaal onderwijs	1	-	-	-	-	-	-	-	2	1	2	3	55	-	100	42	1,8	2,8	
1	verblijfsgebied voor bouwkundig onderwijs																			
2	verblijfsgebied voor een groep leerlingen																			
3	verblijfsgebied voor spelactiviteiten																			
4	verblijfsgebied voor het onderwijzend personeel																			
5	ander verblijfsgebied																			
c	andere onderwijsfunctie	1	-	-	-	-	-	-	-	2	1	2	3	55	-	100	84	1,8	3,5	
9	Sportfunctie																			
a	sportfunctie behorend tot een onderwijsfunctie voor basisonderwijs	1	-	-	-	-	-	-	-	2	1	2	3	55	-	40	8	1,8	2,4	
1	verblijfsgebied voor lichamelijke oefening																			
2	ander verblijfsgebied																			
b	sportfunctie behorend tot een onderwijsfunctie voor speciaal onderwijs	1	-	-	-	-	-	-	-	2	1	2	3	55	-	40	252	1,8	5	
1	verblijfsgebied voor lichamelijke oefening																			
2	verblijfsgebied voor watergewenningstherapie																			
3	verblijfsgebied voor bewegingstherapie																			
4	ander verblijfsgebied																			
c	andere sportfunctie	1	-	-	-	-	-	-	-	2	1	2	3	55	-	40	10	1,8	2,4	
10	Winkelfunctie																			
a	winkelfunctie voor het slijtersbedrijf	1	-	-	-	-	-	-	-	2	1	2	3	55	-	40	15	1,8	2,4	
b	andere winkelfunctie	1	-	-	-	-	-	-	-	2	1	2	3	55	-	40	10	1,8	2,4	
11	Overige gebruiksfunctie																			
a.	functie voor het personenvervoer, met een gebruiksoppervlakte van meer dan 50 m ²	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	2	3	55	-	-	5	1,8	2,4	
b.	andere overige gebruiksfunctie	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	55	-	-	-	-	-	
12	Bouwwerk geen gebouw zijnde	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	

G

De na artikel 4.25 opgenomen tabel wordt vervangen door:

Tabel 4.25

gebruiksfunctie	leden van toepassing												grenswaarden							
	aanwezigheid						bereikbaarheid				afmetingen		bezettingsgraadklasse	aanwezigheid			afmetingen			
	artikel						4.27				4.28			4.29			4.28			
lid	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	1	2	3	*	1 opp.	5 [n]	1 [m ²]	2 [m]	3 [m]	
1 Woonfunctie																				
a woonfunctie van een woonwagen	1	-	-	-	-	-	1	2	3	4	1	2	3	-	4 m x 3 m	-	4	1,6	2,2	
b andere woonfunctie	1	-	-	-	-	-	1	2	3	-	1	2	3	-	3,3 m x 3,3 m	-	5	1,8	2,6	
2 Bijeenkomstfunctie																				
a bijeenkomstfunctie voor alcoholgebruik	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	2	3	*	35 m ²	-	10	1,8	2,4	
b andere bijeenkomstfunctie	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	2	3	*	10 m ²	-	10	1,8	2,4	
3 Celfunctie																				
1 niet-gemeenschappelijke verblijfsruimte uitsluitend voor dagverblijf	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	2	3	*	4 m ²	-	4	1,8	2,4	
2 niet-gemeenschappelijke verblijfsruimte voor dag- en nachtverblijf, met een toilet	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	2	3	*	4 m ²	-	6	1,8	2,4	
3 andere verblijfsruimte	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	2	3	*	5 m ²	-	5	1,8	2,4	
4 Gezondheidszorgfunctie																				
1 verblijfsruimte voor personen niet ouder dan vijf jaar	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	2	3	*	5 m ²	-	5	1,8	2,4	
2 andere verblijfsruimte	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	2	3	*	5 m ²	-	10	1,8	2,4	
5 Industriefunctie	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	2	3	*	10 m ²	-	5	1,8	2,4	
6 Kantoorfunctie	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	2	3	*	10 m ²	-	10	1,8	2,4	
7 Logiesfunctie																				
a Logiesfunctie niet gelegen in een logiesgebouw	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	2	3	*	4 m ²	-	14	3,2	2,4	
1 verblijfsruimte gelegen in een toegankelijkheidssector																	4	1,5	2,1	
2 andere verblijfsruimte	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	2	3	*	5 m ²	-	14	3,2	2,4	
b Logiesfunctie gelegen in een logiesgebouw	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	2	3	*	5 m ²	-	5	1,8	2,4	
1 verblijfsruimte gelegen in een toegankelijkheidssector																	14	3,2	2,4	
2 andere verblijfsruimte	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	2	3	*	8 m ²	2	8	1,8	2,4	
8 Onderwijsfunctie																				
a Onderwijsfunctie voor basisonderwijs	1	2	3	-	5	-	1	-	-	-	1	2	3	*	8 m ²	4	42	1,8	2,8	
1 verblijfsruimte voor een groep leerlingen																	84	1,8	3,5	
2 verblijfsruimte voor spel-activiteiten																	8	1,8	2,4	
3 andere verblijfsruimte	1	-	-	4	5	-	1	-	-	-	1	2	3	*	8 m ²	2	42	1,8	3,5	
b Onderwijsfunctie voor speciaal onderwijs	1	-	-	4	5	-	1	-	-	-	1	2	3	*	8 m ²	2	42	1,8	2,8	
1 verblijfsruimte voor bouwkundig onderwijs																	42	1,8	2,8	
2 verblijfsruimte voor een groep leerlingen																	84	1,8	3,5	
3 verblijfsruimte voor spel-activiteiten																	16	1,8	2,4	
4 verblijfsruimte voor het onderwijzend personeel																	8	1,8	2,4	
5 andere verblijfsruimte	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	2	3	*	8 m ²	-	8	1,8	2,4	
c andere onderwijsfunctie																				
9 Sportfunctie																				
a sportfunctie behorend tot een onderwijsfunctie voor basisonderwijs	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	2	3	*	10 m ²	-	252	1,8	5	
1 verblijfsruimte voor lichamelijke oefening																	10	1,8	2,4	
2 andere verblijfsruimte	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	2	3	*	30 m ²	-	252	1,8	5	
b sportfunctie behorend tot een onderwijsfunctie voor speciaal onderwijs	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	2	3	*	30 m ²	-	30	1,8	2,4	
1 verblijfsruimte voor lichamelijke oefening																	70	1,8	2,4	
2 verblijfsruimte voor watergewinning																	10	1,8	2,4	
3 verblijfsruimte voor bewegingstherapie																	10	1,8	2,4	
4 andere verblijfsruimte	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	2	3	*	10 m ²	-	10	1,8	2,4	
c andere sportfunctie																				
10 Winkelfunctie																				
a winkelfunctie voor het slijtersbedrijf	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	2	3	*	15 m ²	-	15	1,8	2,4	
b andere winkelfunctie	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	2	3	*	10 m ²	-	10	1,8	2,4	
11 Overige gebruiksfunctie																				
a overige gebruiksfunctie voor het personenvervoer met een gebruiksoppervlakte van meer dan 50 m ²	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	2	3	*	5 m ²	-	5	1,8	2,4	
b andere overige gebruiksfunctie	-	-	-	-	-	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
12 Bouwwerk geen gebouw zijnde	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

H

De na artikel 4.34 opgenomen tabel wordt vervangen door:

Tabel 4.34

gebruiksfunctie	leden van toepassing																	grenswaarden																	
	aanwezigheid						integraal toegankelijk					bereikbaarheid						afmetingen				inrichting	aanwezigheid					afmetingen							
artikel	4.35						4.36					4.37						4.38				4.39	4.35					4.38							
lid	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	6	7	1	2	3	4	*	1	4					5					4
	[n]	[m ²]					[m ²]															[m]													
1 Woonfunctie																							*	1											
a woonfunctie met een gebruiksovervlakte van niet meer dan 50 m ² , gelegen in een woongebouw	1	-	3	-	-	-	-	2	-	-	-	1	2	-	4	5	6	-	1	-	3	4	*	1	-					-					2,3
b woonfunctie van een woonwagen	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	2	-	4	*	1	-					-					2,1
c andere woonfunctie bij bezettingsgraadklasse	-	2	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	6	-	1	-	3	4	*	-	B1	B2	B3	B4	B5	B1	B2	B3	B4	B5	2,3
2 Bijeenkomstfunctie																							*	2											
a bijeenkomstfunctie voor alcoholgebruik, met een gebruiksovervlakte van meer dan 150 m ²	1	-	-	-	-	6	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	6	7	1	-	3	4	*	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2,1
b bijeenkomstfunctie voor het aanschouwen van sport	-	-	-	4	5	6	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	6	-	1	-	3	4	*	-	60	60	n.t.	n.t.	n.t.	30	30	n.t.	n.t.	n.t.	2,1
c andere bijeenkomstfunctie	1	-	-	-	-	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6	7	1	-	-	4	*	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2,1
3 Celfunctie																							*	-	360	360	360	360	n.t.	180	180	180	180	n.t.	2,1
a celfunctie voor langdurig dagen nachverblijf	-	-	-	4	5	6	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	6	-	1	-	3	4	*	-	360	360	360	360	n.t.	180	180	180	180	n.t.	2,1
b andere celfunctie	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	*	-	360	360	360	360	n.t.	180	180	180	180	n.t.	2,1
4 Gezondheidszorgfunctie																							*	-	360	360	360	360	n.t.	180	180	180	180	n.t.	2,1
5 Industriefunctie																							*	-	60	60	150	360	>360	30	30	75	180	450	2,1
a lichte industriefunctie	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	3	4	*	-	60	60	150	360	>360	30	30	75	180	450	2,1
b andere industriefunctie	-	-	-	4	5	6	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	6	-	1	-	3	4	*	-	60	60	150	360	n.t.	30	30	75	180	n.t.	2,1
6 Kantoorfunctie	-	-	-	4	5	6	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	6	-	1	-	3	4	*	-	60	60	150	360	n.t.	30	30	75	180	n.t.	2,1
7 Logiesfunctie																							*	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
a logiesfunctie gelegen in een logiesgebouw	1	2	3	-	-	-	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	6	-	1	-	3	4	*	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2,1
b logiesfunctie met een gebruiksovervlakte van meer dan 400 m ² , niet gelegen in een logiesgebouw	-	2	3	-	-	-	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	3	4	*	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2,1
c logiesfunctie met een gebruiksovervlakte van niet meer dan 400 m ² , niet gelegen in een logiesgebouw	1	-	3	-	-	-	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	3	4	*	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2,1
8 Onderwijsfunctie	-	-	-	4	5	6	-	-	-	-	5	-	-	-	-	-	6	-	1	-	3	4	*	-	60	60	150	n.t.	n.t.	30	30	75	n.t.	n.t.	2,1
9 Sportfunctie	-	-	-	4	5	6	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	6	-	1	-	3	4	*	-	60	60	150	360	360	30	30	75	180	180	2,1
10 Winkelfunctie	-	-	-	4	5	6	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	6	-	1	-	3	4	*	-	60	60	150	360	>360	400	400	400	400	450	2,1
11 Overige gebruiksfunctie	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	*	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
12 Bouwwerk geen gebouw zijnde	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	*	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Artikel 5

In artikel 1 van het Besluit grenswaarden binnen zones rond industrieterreinen⁴ wordt «uitwendige scheidingsconstructie, gezondheidszorggebouw en verblijfsruimte: hetgeen onder die begrippen wordt verstaan in het Bouwbesluit» vervangen door: uitwendige scheidingsconstructie en verblijfsruimte: hetgeen onder die begrippen wordt verstaan in het Bouwbesluit 2002; gezondheidszorggebouw: hetgeen onder gezondheidszorgfunctie wordt verstaan in het Bouwbesluit 2002;.

Artikel 6

Bijlage II bij het Besluit huurprijzen woonruimte⁵ wordt als volgt gewijzigd:

A

Onderdeel 1, onder categorie A, wordt als volgt gewijzigd:

1. In onderdeel 1 wordt «artikel 91 van het Bouwbesluit» vervangen door: paragraaf 3.8.2 van het Bouwbesluit 2002.
2. In onderdeel 2 wordt «de artikelen 92 tot en met 94 van het Bouwbesluit» vervangen door: de paragrafen 3.10.2, 3.12.2, 3.13.2 en 3.14.2 van het Bouwbesluit 2002.
3. In onderdeel 3 wordt «artikel 98 van het Bouwbesluit» vervangen door: paragraaf 3.20.2 van het Bouwbesluit 2002.
4. In onderdeel 4, onder a, wordt «artikel 101 van het Bouwbesluit» vervangen door: paragraaf 4.7.2 van het Bouwbesluit 2002.
5. In onderdeel 5, onder a en onder b, wordt «artikel 102 van het Bouwbesluit» vervangen door: paragraaf 4.8.2 van het Bouwbesluit 2002.
6. Onderdeel 6 komt te luiden:
  6. Er is in de woonruimte welke een zelfstandige woning vormt niet een opstelplaats voor een aanrecht en een opstelplaats voor een kooktoestel als bedoeld in paragraaf 4.15.2 van het Bouwbesluit 2002, voorzien van een aanrecht met een spoelbak die is aangesloten op de voorziening voor afvoer van afvalwater en fecaliën en van een kraan die is aangesloten op de drinkwatervoorziening.

B

Onderdeel 2, tweede volzin, komt te luiden:

De paragrafen 3.8.2, 3.10.2, 3.13.2, 3.14.2, 3.17.2, 3.20.2, 4.7.2, 4.8.2 en 4.15.2 van het Bouwbesluit 2002 zijn van overeenkomstige toepassing op de omstandigheden genoemd in de punten 1 tot en met 6 van onderdeel 1, onder categorie A

Artikel 7

Artikel 29 van het Bouwstoffenbesluit bodem- en oppervlaktewaterenbescherming⁶ wordt als volgt gewijzigd:

1. In het eerste lid wordt «artikelen 401, 404 en 405 van het Bouwbesluit» vervangen door: artikelen 1.4, 1.9 en 1.10 van het Bouwbesluit 2002.

2. In het tweede lid wordt «artikelen 402 en 403 van het Bouwbesluit» vervangen door: artikelen 1.7 en 1.8 van het Bouwbesluit 2002.

Artikel 8

In artikel 1, onderdeel c, van het Saneringsbesluit geluidhinder wegverkeer 1998⁷ wordt «artikel 1 van het Bouwbesluit» vervangen door: artikel 1.1 van het Bouwbesluit 2002.

Artikel 9

In artikel 1, onderdelen e en h, van het Subsidiebesluit openbare lichamen milieubeheer⁸ wordt «artikel 1 van het Bouwbesluit» vervangen door: artikel 1.1 van het Bouwbesluit 2002.

Artikel 10

In artikel 12.2.1 van bijlage I bij het Besluit akkerbouwbedrijven milieubeheer⁹ wordt «Bouwbesluit» vervangen door: Bouwbesluit 2002.

Artikel 11

Bijlage II behorende bij het Besluit tankstations milieubeheer¹⁰ wordt voor de tankstations type B als volgt gewijzigd:

In de onderdelen 4.9, 4.10, 4.13, 4.21, 4.22 en 7.1 wordt «Bouwbesluit» vervangen door: Bouwbesluit 2002.

Artikel 12

In artikel 1, eerste lid, onderdeel b, van het Besluit zonering buitenlandse luchtvaartterreinen Noord- en Midden- Limburg¹¹ wordt «Bouwbesluit» vervangen door: Bouwbesluit 2002.

Artikel 13

In artikel 11, onderdeel b, van het Besluit geluidsbelasting grote luchtvaart¹² wordt «artikel 22 van het Bouwbesluit» vervangen door: afdeling 3.1 van het Bouwbesluit 2002

Artikel 14

In artikel 5, eerste lid, onder 3°, van het Waterleidingbesluit¹³, wordt «genoemd in artikel 4 van de Regeling Bouwbesluit aansluitvoorwaarden» vervangen door: bedoeld in de Regeling Bouwbesluit 2002.

HOOFDSTUK 2 MINISTERIE VAN SOCIALE ZAKEN EN WERKGELEGENHEID

Artikel 15

Het Arbeidsomstandighedenbesluit¹⁴ wordt als volgt gewijzigd:

A

In hoofdstuk 3, afdeling 1, komt het opschrift van paragraaf 1 te luiden:

§ 1 Definities en toepasselijkheid

B

Na artikel 3.1 wordt een artikel ingevoegd, luidende:

Artikel 3.1a Toepasselijkheid

De artikelen 3.3, eerste lid, 3.4, eerste lid, wat betreft het ontwerp en de inrichting van tot een gebouw als bedoeld in artikel 1, eerste lid, onder c, van de Woningwet behorende elektrische installaties, 3.6, tweede lid, 3.7, vijfde lid, 3.11, eerste lid, wat betreft het voorschrift dat vloeren van arbeidsplaatsen zoveel mogelijk vrij van gevaarlijke hellingen zijn en voorts zoveel mogelijk vast en stabiel, en derde lid, 3.18, tweede lid, tweede zin, en derde lid, en 3.24, eerste lid, en tweede lid, eerste zin, zijn niet van toepassing op arbeidsplaatsen in een gebouw als bedoeld in artikel 1, eerste lid, onder c, van de Woningwet.

C

In hoofdstuk 3, afdeling 1, paragraaf 2, wordt voor artikel 3.2 een artikel ingevoegd, luidende:

Artikel 3.1b Gebruiksvoorschrift

Een arbeidsplaats in een gebouw als bedoeld in artikel 1, eerste lid, onder c, van de Woningwet wordt slechts gebruikt indien het gebouw voldoet aan de bij of krachtens het Bouwbesluit 2002 gegeven voorschriften met betrekking tot de van toepassing zijnde gebruiksfunctie in de zin van dat besluit.

D

Aan artikel 6.2 worden twee leden toegevoegd, luidende:

4. Het eerste lid is niet van toepassing op arbeidsplaatsen in een gebouw als bedoeld in artikel 1, eerste lid, onder c, van de Woningwet.
5. Een arbeidsplaats in een gebouw als bedoeld in artikel 1, eerste lid, onder c, van de Woningwet wordt slechts gebruikt indien het gebouw voldoet aan de bij of krachtens het Bouwbesluit 2002 gegeven voorschriften met betrekking tot de van toepassing zijnde gebruiksfunctie in de zin van dat besluit.

E

In artikel 9.9b, eerste lid, onderdeel f, wordt «de artikelen 6.1 tot en met 6.3» vervangen door: de artikelen 6.1, 6.2, eerste tot en met derde lid, 6.3.

F

Artikel 9.9c, eerste lid, wordt als volgt gewijzigd:

1. In onderdeel b wordt na «de artikelen» ingevoegd: 3.1b.
2. In onderdeel e wordt na «de artikelen» ingevoegd: 6.2, vijfde lid.

G

Artikel 9.19, onderdeel c, komt te luiden:

c. van hoofdstuk 3: artikel 3.1b, de artikelen van de afdelingen 2 en 3 en de paragrafen 4 en 5 van afdeling 5;

HOOFDSTUK 3 MINISTERIE VAN VERKEER EN WATERSTAAT

Artikel 16

Het Reglement dienst hoofd- en locaalspoorwegen¹⁵ wordt gewijzigd als volgt:

a. Artikel 11, vierde en vijfde lid, vervalt.

b. Artikel 11, zevende lid, komt te luiden:

7. De minister kan nadere voorschriften geven omtrent de inrichting van stations; die voorschriften hebben geen betrekking op onderwerpen waarover bij of krachtens het Bouwbesluit 2002 technische voorschriften zijn gegeven.

Artikel 17

Artikel 8, derde, vierde, zesde, zevende en elfde lid, van het Metro-reglement¹⁶ vervalt; het vijfde, achtste, negende, tiende, twaalfde en dertiende lid van dat artikel worden vernummerd tot derde, vierde, vijfde, zesde, zevende en achtste lid.

HOOFDSTUK 4 MINISTERIE VAN ECONOMISCHE ZAKEN

Artikel 18

In onderdeel 6 van de bijlage als bedoeld in artikel 2 van het Besluit subsidies CO₂-reductieplan¹⁷ wordt «Bouwbesluit» vervangen door: Bouwbesluit 2002.

HOOFDSTUK 5 MINISTERIE VAN VOLKSGEZONDHEID, WELZIJN EN SPORT

Artikel 19

In artikel 2 van het Besluit eisen inrichtingen Drank- en Horecawet¹⁸ wordt «Bouwbesluit» vervangen door: Bouwbesluit 2002.

HOOFDSTUK 6 SLOTBEPALINGEN

Artikel 20

1. Het besluit van 28 oktober 1998, houdende wijziging van het Bouwbesluit (fase 2) (Stb. 618) wordt ingetrokken.

2. Het besluit van 28 oktober 1998, houdende wijziging van het Bouwbesluit (afstemming fase 1 op fase 2) (Stb. 619) wordt ingetrokken.

Artikel 21

1. Dit besluit treedt, met uitzondering van artikel 2, in werking op een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip.

2. Artikel 2 treedt in werking op een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip dat later ligt dan het in het eerste lid bedoelde tijdstip.

Het advies van de Raad van State is openbaar gemaakt door terinzagelegging bij het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer.
Tevens zal het advies met de daarbij ter inzage gelegde stukken worden opgenomen in het bijvoegsel bij de Staatscourant van 14 mei 2002, nr. 89.

Lasten en bevelen dat dit besluit met de daarbij behorende nota van toelichting in het Staatsblad zal worden geplaatst.

's-Gravenhage, 17 april 2002

Beatrix

De Staatssecretaris van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer,
J. W. Remkes

De Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid,
J. F. Hoogervorst

Uitgegeven de *zevende* mei 2002

De Minister van Justitie,
A. H. Korthals

¹ Stb. 2001, 410.

² Stb. 1993, 396, laatstelijk gewijzigd bij besluit van 17 december 1999, Stb. 567.

³ Stb. 1993, 395, laatstelijk gewijzigd bij besluit van 10 mei 2000, Stb. 207.

⁴ Stb. 1993, 393, laatstelijk gewijzigd bij besluit van 10 mei 2000, Stb. 207.

⁵ Stb. 1994, 541, laatstelijk gewijzigd bij besluit van 9 april 2002, Stb. 193.

⁶ Stb. 1995, 567, laatstelijk gewijzigd bij besluit van 28 juli 2000, Stb. 352.

⁷ Stb. 1998, 108, laatstelijk gewijzigd bij besluit van 14 september 2001, Stb. 415.

⁸ Stb. 1990, 174, laatstelijk gewijzigd bij besluit van 14 september 2001, Stb. 415.

⁹ Stb. 1994, 107, laatstelijk gewijzigd bij besluit van 20 maart 2002, Stb. 169.

¹⁰ Stb. 1994, 53, laatstelijk gewijzigd bij besluit van 18 oktober 2001, Stb. 487.

¹¹ Stb. 1995, 312, laatstelijk gewijzigd bij besluit van 14 september 2001, Stb. 415.

¹² Stb. 1996, 668, laatstelijk gewijzigd bij besluit van 6 augustus 2001, Stb. 379.

¹³ Stb. 1960, 345, laatstelijk gewijzigd bij besluit van 9 januari 2001, Stb. 31.

¹⁴ Stb. 1999, 451, laatstelijk gewijzigd bij besluit van 29 maart 2002, Stb. 190.

¹⁵ Stb. 1977, 152, laatstelijk gewijzigd bij besluit van 10 december 2001, Stb. 614.

¹⁶ Stb. 1981, 700, laatstelijk gewijzigd bij besluit van 10 december 2001, Stb. 614.

¹⁷ Stb. 1998, 397, laatstelijk gewijzigd bij besluit van 27 augustus 2001, Stb. 405.

¹⁸ Stb. 2000, 438.

NOTA VAN TOELICHTING

I. Algemeen

Na de publicatie van het geconverteerde Bouwbesluit in het Staatsblad in september 2001 (Stb. 2001, 410), zijn vanuit de bouwpraktijk diverse commentaren en vragen ontvangen.

Op basis van deze praktijkinbreng is nagegaan in hoeverre het noodzakelijk was nog voor de inwerkingtreding van het geconverteerde Bouwbesluit daarin aanpassingen aan te brengen.

Deze aanpassingen moeten worden beschouwd als een kwalitatieve verbetering, waarmee enkele onbedoelde effecten en inhoudelijke inconsistenties bij de introductie van de prestatie-eisen voor de utiliteitsbouw (Stb. 1998, 618) worden weggenomen.

Bij het voorbereiden van dit besluit bleek het onder meer nodig het begrip «nevenfunctie; gebruiksfunctie die ten dienste staat van een andere gebruiksfunctie» te introduceren en een aantal voorschriften daar op aan te passen. Voorts zijn door het herformuleren van enkele onderdelen onduidelijkheden weggenomen.

Op een enkel onderdeel is sprake van aanpassing als gevolg van nadere politieke besluitvorming. Dit betreft de bezettingsgraadklasse B1, die wordt gebonden aan een maximale bezetting en de hoogte van de toegang (vrije doorgang) van de lift die voorlopig 2,1 m blijft.

Vanwege de toegankelijkheid is er voor gekozen tabellen volledig te vervangen, ook wanneer er slechts sprake is van een minimale wijziging. In de artikelsgewijze toelichting is voor iedere gewijzigde tabel aangegeven wat de wijziging inhoudt.

Voorts zijn in dit besluit de noodzakelijke aanpassingen van andere besluiten ten gevolge van verwijzingen naar het oude Bouwbesluit of het gebruik van andere terminologie dan in het geconverteerde Bouwbesluit opgenomen.

Tevens maken wijzigingen van het Arbeidsomstandighedenbesluit (Arbobesluit) als gevolg van de afstemming van het Arbobesluit op het Bouwbesluit deel uit van dit wijzigingsbesluit. De genoemde afstemming voorziet in het opnemen van de bouwtechnische arbovoorschriften als onderdeel van de conversie in het Bouwbesluit.

II Artikelsgewijze toelichting

Artikel 1

A

Nevenfunctie (onder 1, a)

Wanneer er sprake is van «een ruimte die ten dienste staat van» kan dit in de systematiek van het geconverteerde Bouwbesluit betrekking hebben op twee verschillende situaties.

Ten eerste de situatie als bedoeld in artikel 1.2 van het geconverteerde Bouwbesluit. Het gaat daar om een onzelfstandige ruimte die onderdeel is van een bepaalde gebruiksfunctie. Een dergelijke ruimte moet naar rato worden meegeteld bij de gebruiksoppervlakte van de gebruiksfunctie. Een voorbeeld hiervan is een gemeenschappelijke woonkamer in een studentenhuis.

In het tweede geval gaat het om een ruimte die weliswaar ten dienste staat van een andere gebruiksfunctie maar die toch als zelfstandige gebruiksfunctie wordt aangemerkt. Om te voorkomen dat er in dit tweede

geval toch een toerekening van de gebruiksoppervlakte aan de hoofd-gebruiksfunctie moet plaatsvinden, een gevolg van artikel 1.2, is alsnog besloten het begrip nevenfunctie in te voeren en artikel 1.2 hierop aan te passen.

Bij een nevenfunctie kan gedacht worden aan een garage bij een woning, een fietsenstalling bij een kantoor, een werkplaats in een gevangeniscomplex, of een liftschacht bij een tunnel.

Technische ruimte (onder 1, b)

Een ruimte hoeft niet besloten te zijn om als technische ruimte te kunnen functioneren, want elke technische ruimte (besloten of niet-besloten) moet bij een bepaalde omvang als brandcompartiment worden aangemerkt. Daarom is «besloten» uit de definitie geschrapt.

Vrije vloeroppervlakte (onder 1, c)

Omdat vanuit de bouwpraktijk is gebleken, dat invoering van de hogere plafondhoogte voor de woonfunctie toch een langere voorbereidingstijd vergt, is de voorgeschreven plafondhoogte teruggebracht tot 2,1 m. In artikel 2, onderdeel A, van dit besluit is de hogere plafondhoogte opgenomen. Dit artikel 2 zal op een later moment, naar verwachting 1 januari 2003, in werking treden.

Coëfficiënt voor koeling (onder 2)

Ten onrechte werd in de betrokken definitie gerefereerd aan NEN 2917 in plaats van NEN 2916, de NEN voor de berekening van de energieprestatiecoëfficiënt voor utiliteitsgebouwen.

Woongebouw, cellingebouw, logiesgebouw (onder 3)

De definities zijn verruimd in die zin dat er geen sprake meer hoeft te zijn van een gebouw of gedeelte van gebouw met slechts één gebruiksfunctie. Met de gewijzigde formulering wordt beter recht gedaan aan de praktijk om andere gebruiksfuncties waaronder ook nevenfuncties gebruik te laten maken van de gemeenschappelijke verkeersroutes in dergelijke gebouwen. Die andere gebruiksfuncties zijn veelal op een of andere wijze verbonden met deze bouwtypen, zoals in een woongebouw de bergingen (overige gebruiksfunctie) met de woningen, in een penitentiaire inrichting de ziekenboeg (gezondheidszorgfunctie) of werkplaats (industriefunctie) met het cellingebouw en in een hotel/restaurant de receptie (kantoorfunctie) of restaurant/bar (bijkomstfunctie) met de hotelkamers in het logiesgebouw.

Bezettingsgraadklasse (onder 4)

In de praktijk is gebleken dat de voorschriften voor de zwaarste bezettingsgraadklasse (B1) bij een extreem hoge bezettingsgraad te kort schieten. Hierbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan de situatie in discotheken. Indachtig ook de ervaringen in Volendam is er nu voor gekozen bezettingsgraad B1 te begrenzen.

Een hogere bezetting is dan niet toegestaan tenzij betrokkene met een beroep op de gelijkwaardigheidsbepaling aantoont dat dezelfde mate van veiligheid wordt geboden als beoogd met het desbetreffende voorschrift. Met deze wijziging sluiten de sturingsmogelijkheden via de bouwvergunning, zodat bijvoorbeeld extra voorzieningen aan vluchtwegen kunnen worden geeist, beter aan bij het beoogde gebruik.

Onderdeel B

Als gevolg van de invoering van de definitie voor nevenfunctie, zie de toelichting op onderdeel A, onder 1, a, is de tweede volzin van artikel 1.2 aangepast.

Onderdelen C en D

Het opschrift van paragraaf 1.6 is aangepast, want woonwagens vallen onder de categorie niet-permanente bouwwerken.

Voor niet-permanente bouwwerken bestond in het Bouwbesluit uit 1991 een onderscheid tussen nieuw te bouwen, bestaande en te verplaatsen niet-permanente bouwwerken. Met het tussenvoegen van twee nieuwe leden in artikel 1.13 van het geconverteerde Bouwbesluit wordt dit onderscheid weer aangebracht. Het nieuwe derde lid spreekt van verplaatsen, omdat bijvoorbeeld noodwinkels of bouwketen juist zijn bedoeld om relatief korte tijd ergens te worden geplaatst en vervolgens tijdelijk elders worden gebruikt. Het vierde lid spreekt van herplaatsen, omdat bij woonwagens sprake is van een vaste standplaats.

Onderdeel E

In tabel 2.1 zijn de aanpassingen van de artikelen 2.2 en 2.4 verwerkt en is de logiesfunctie (7) ten behoeve van geschakelde vakantiewoningen gesplitst in: «7a logiesfunctie niet gelegen in een logiesgebouw», en «7b logiesfunctie gelegen in een logiesgebouw» en is de aanwijzing van artikel 2.2, eerste, tweede en derde lid, en artikel 2.3, eerste lid, daarop afgestemd.

Onderdeel F

Met de conversie zijn op basis van fase 2 de voorschriften voor alle overige gebruiksfuncties gelijkgetrokken. Dit zou in geval van de constructieve veiligheid, tot ongewenste en zeer onveilige situaties kunnen leiden, want de aangewezen NEN-norm is slechts geschikt voor lichte constructies en niet voor grote parkeergarages of stationsgebouwen e.d.. Om deze ongewenste consequentie te voorkomen wordt alsnog, zoals ook bij de brandveiligheidsvoorschriften, in het nieuwe zesde lid van artikel 2.2 een grens getrokken bij een gebruiksoppervlakte van 50 m².

Onderdeel G

Omdat de geconverteerde tekst het algemene uitgangspunt dat bouwwerken voor hun stabiliteit niet afhankelijk mogen zijn van bouwconstructies op belendende percelen niet duidelijk genoeg weergaf, is artikel 2.4 gewijzigd.

Als uitzondering op de algemene regel mochten tot op heden, rijtjeswoningen en een rijtje vakantiewoningen, conform de traditionele bouwmethode, wel een bijdrage leveren aan elkaars stabiliteit. In het geconverteerde Bouwbesluit was deze in fase 1 geaccepteerde uitzondering op het algemene uitgangspunt onbedoeld uitgesloten. Om dit weer ongedaan te maken zijn aan artikel 2.4 een nieuw derde en vierde lid toegevoegd.

Onderdelen H en I

Tabel 2.5 en artikel 2.6 voor de bestaande bouw, zijn overeenkomstig de nieuwbouwvoorschriften aangepast. Zie de toelichting op de onderdelen E en F.

Onderdeel J

Situaties waar sprake is van een zeer lage permanente vuurbelasting leiden rekenkundig gezien tot een brand die niet langer dan 30 minuten duurt. Om deze reden is in tabel 2.8 het derde lid van artikel 2.9 ook aangestuurd voor de woonfunctie gelegen in een woongebouw.

Onderdeel K

De term hoofddraagconstructie in artikel 2.10 is vervangen door bouwconstructie. Dit artikel is namelijk ook van toepassing op artikel 2.9, eerste lid, dat geen betrekking heeft op de hoofddraagconstructie maar op de bouwconstructie van een rookvrije vluchtroute.

Onderdeel L

De voor de bestaande bouw geldende eis van artikel 2.12, vijfde lid, bleek onvoldoende afgestemd met een aantal andere voorschriften voor de bestaande bouw. Om verwarring te voorkomen is aansluiting gezocht bij de formulering van artikel 2.11, eerste lid.

Onderdeel M

De normbladen NEN 6071, NEN 6072 en NEN 6073 zijn niet geschikt voor het beoordelen van het overschrijden van de uiterste grenstoestand bij een bestaand bouwwerk en zijn om deze reden geschrapt. Het voorschrift is hiermee inhoudelijk weer gelijk aan het voorschrift van het Bouwbesluit uit 1991.

Onderdeel N

Met de toevoeging «voor het bereiken van een verblijfsgebied» is artikel 2.28 in overeenstemming gebracht met artikel 1, onderdeel E, van fase 2 (Stb. 1998, 618). Hiermee wordt voorkomen dat brandtrappen aan te zware eisen moeten voldoen. Brandtrappen zijn namelijk niet zozeer bedoeld voor het bereiken maar voor het kunnen ontvluchten van een verblijfsgebied.

Onderdelen O en P

Omdat vanuit de bouwpraktijk is gebleken, dat invoering van de zwaardere eisen aan de trap voor de woonfunctie toch een langere voorbereidingstijd vergt, zijn de waarden uit het Bouwbesluit uit 1991 weer opgenomen. De waarden zijn daarmee voor alle gebruiksfuncties waarvoor een eis geldt gelijk. Om de invoering van de zwaardere woonfunctie voor te bereiden zijn tabel 2.28a en 2.28 b niet in elkaar geschoven. In artikel 2, onderdelen B en C, van dit besluit zijn de zwaardere eisen opgenomen. Dit artikel 2 zal op een later moment, naar verwachting 1 januari 2003, in werking treden.

Onderdeel Q

Met de aanpassing van artikel 2.32 komt tot uiting dat het in dit artikel niet alleen gaat om het hoogteverschil met het aangrenzende terrein, maar ook om de hoogteverschillen tussen de bordessen.

Onderdeel R

Om een noodstroomvoorziening in geen enkel geval van toepassing te laten zijn voor woonwagens, is in tabel 2.52 de woonfunctie gesplitst in 1a «woonfunctie van een woonwagen» en 1b «andere woonfunctie».

Onderdeel S

Het schrappen in tabel 2.63 van de aansturing van artikel 2.66, derde lid, voor gebruiksfunctie 11d voorkomt dat de voorschriften voor deze bestaande gebruiksfunctie strenger zijn dan voor nieuwbouw.

Onderdeel T

Het geconverteerde Bouwbesluit laat, in lijn met fase 2, de mogelijkheid open dat overige gebruiksfuncties een brandgevaarlijk dak kunnen hebben. Dit zou dus ook gelden voor grote stationsgebouwen of parkeergarages, hetgeen in de praktijk tot gevaarlijke situaties kan leiden. Ter voorkoming van deze ongewenste consequentie is in tabel 2.81 voor de overige gebruiksfunctie 11 een grens getrokken bij een gebruiksfunctie van 50 m² en vervolgens artikel 2.85, eerste en tweede lid, aangewezen voor de omvangrijke overige gebruiksfuncties (11a) die zo een niet-brandgevaarlijk dak voorgeschreven krijgen.

Onderdeel U

In tabel 2.91 is bij de grenswaarden van artikel 2.94 een onderscheid aangebracht tussen de brand- en rookvrije vluchtroute en de rookvrije vluchtroute. Met deze extra kolom is het mogelijk voor woningen een afwijkende klasse aan te geven. Deze ingreep is nodig geworden als gevolg van de aanpassing van artikel 2.156.

Onderdeel V

In de opsomming in het eerste lid van artikel 2.101 ontbrak het dak. Dit had tot gevolg dat de voorschriften voor de bestaande bouw strenger waren dan voor nieuwbouw.

Onderdelen W en Y, onder 1

De redactionele aanpassing van artikel 2.105, tweede lid, is het gevolg van de introductie van het begrip «nevenfunctie».

In tabel 2.103 is de aanwijzing van dit tweede lid voor de andere woonfunctie geschrapt om te voorkomen dat bij de indeling van het woongebouw in brandcompartimenten één of meer woonfuncties tezamen met bijvoorbeeld kelderboxen (buitenberging) van dat woongebouw in één brandcompartiment worden geplaatst.

Onderdeel X

Onder de in het eerste lid van artikel 2.104 genoemde ruimten die bij nieuwbouw kunnen worden uitgeplaatst vallen ook de opstelplaats van een verbrandingstoestel die niet in een stookruimte ligt en een liftschaft indien deze onderdeel is van een vluchtrappenhuis. Met deze toevoeging is de opsomming van ruimten die bij nieuwbouw mogelijkerwijs uitgeplaatst kunnen worden expliciet gemaakt. Een dergelijk overzicht ontbrak in het Bouwbesluit uit 1991 en in fase 2.

Onderdeel Y, onder 2

De redactionele aanpassing van artikel 2.105, derde lid, is het gevolg van de introductie van het begrip «nevenfunctie».

Als gevolg van de aanpassing van het tweede lid (zie onderdeel Y, onder 1), werd het nodig om de aansturing en inhoud van het derde lid te wijzigen. Het derde lid regelt na deze wijziging expliciet voor een «andere woonfunctie», dat een garage of een bergruimte als nevenfunctie bij een woning, in hetzelfde brandcompartiment kan liggen als die woning zelf.

Onderdeel Y, onder 3

Gebleken is dat de eerdere tekst van artikel 2.105, negende lid, de bedoeling onvoldoende weergaf. Uit de gewijzigde tekst blijkt duidelijk dat

er in bijvoorbeeld een gevangenis altijd ten minste twee brandcompartimenten zijn, zodat bij brand vanuit een brandcompartiment met cellen naar een ander brandcompartiment kan worden gevluht.

Onderdeel Y, onder 4

Het voorschrift voor nieuwbouw in artikel 2.105, elfde lid, en het voorschrift voor de bestaande bouw in artikel 2.112, tiende lid, behoren gelijkluidend te zijn. Derhalve is de redactie aangepast. Omdat in geval van brand een ander brandcompartiment op dezelfde bouwlaag een noodzakelijke opvangmogelijkheid moet hebben, mag een brandcompartiment waar aan bed gebonden patiënten verblijven, niet die gehele bouwlaag van het gebouw omvatten. Dit voorschrift laat de mogelijkheid om wel en niet aan bed gebonden patiënten door elkaar in een ruimte of compartiment te plaatsen, onverlet.

Onderdeel Z, onder 1

Met deze aangepaste redactie van het eerste lid van artikel 2.106, is de weerstand tegen branddoorslag en brandoverslag (wbdbo) tussen brandcompartimenten onderling en tussen een brandcompartiment en een vluchtroute expliciet verwoord. Ruimten die overeenkomstig artikel 2.104, eerste lid, niet in een brandcompartiment liggen, of niet bij een vluchtroute behoren, vallen buiten dit voorschrift.

Onderdeel Z, onder 2

Met deze redactionele wijziging van artikel 2.106, vijfde lid, is een betere aansluiting verkregen op artikel 2.106, eerste lid.

Onderdeel AA

In tabel 2.110 voor de bestaande bouw is, overeenkomstig de aanpassing van tabel 2.103 voor nieuwbouw, de aanwijzing van het tweede lid van artikel 2.112 voor de andere woonfunctie geschrapt. Zie de toelichting op de onderdelen W en Y onder 1.

Onderdeel BB

Onder de in het eerste lid van artikel 2.111 genoemde ruimten die bij de bestaande bouw uitgeplaatst kunnen zijn, vallen ook een opstelplaats voor een verbrandingstoestel die niet in een stookruimte ligt, en een liftschaft indien deze onderdeel is van een vluchttrappenhuis.

Met deze toevoeging is de opsomming van ruimten die bij bestaande bouw uitgeplaatst kunnen zijn expliciet gemaakt. Een dergelijk overzicht ontbrak in het Bouwbesluit uit 1991 en in fase 2.

Onderdeel CC, onder 1

Gelijk aan nieuwbouw is het voorschrift in artikel 2.112, tweede lid, voor de bestaande bouw aangepast. Zie de toelichting op de onderdelen W en Y, onder 1.

Onderdeel CC, onder 2

Gelijk aan nieuwbouw is het voorschrift in artikel 2.112, derde lid, voor de bestaande bouw aangepast. Zie de toelichting op onderdeel Y, onder 2.

Onderdeel CC, onder 3

Gelijk aan nieuwbouw is het voorschrift in artikel 2.112, achtste lid, voor de bestaande bouw aangepast. Zie de toelichting op onderdeel Y, onder 3.

Onderdeel CC, onder 4

Zie de toelichting op onderdeel Y, onder 4.

Onderdeel DD, onder 1

Met de nieuwe redactie van het eerste lid van artikel 2.113 is voor de bestaande bouw de wbdbo tussen brandcompartimenten onderling geregeld. Ruimten die niet in een brandcompartiment (behoeven te) liggen, vallen (bij uitplaatsing) buiten dit voorschrift.

Onderdeel DD, onder 2

Gelijk aan het nieuwbouwvoorschrift in artikel 2.106, vijfde lid, zie de toelichting op onderdeel Z, onder 2, is het tweede lid van artikel 2.113 voor de bestaande bouw redactioneel aangepast waardoor een betere aansluiting ontstaat met het voorschrift in artikel 2.112, eerste lid.

Onderdeel EE

In tabel 2.115 is de aansturing van artikel 2.117, tweede lid, voor het gedeelte voor aan bed gebonden patiënten in de gezondheidszorgfunctie (4a) geschrapt, anders zou bijvoorbeeld de ruimte voor het verplegend personeel in een apart subbrandcompartiment moeten liggen.

Verder is de logiesfunctie (7) opgesplitst in a. «niet gelegen in een logiesgebouw», die in de tabel niet wordt aangestuurd en b. «gelegen in een logiesgebouw» die op dezelfde wijze als voorheen wordt aangestuurd. Dit om te voorkomen dat ten onrechte de conclusie wordt getrokken dat bijvoorbeeld een vakantiebungalow een of meer subbrandcompartimenten moet bevatten.

Onderdeel FF

Artikel 2.116, eerste lid, geeft nu aan welke ruimten van een gebruiksfunctie in een subbrandcompartiment moeten liggen en welke daar van uitgezonderd mogen zijn.

Onderdeel GG

Met de aanpassing van artikel 2.117 is het mogelijk dat bijvoorbeeld een aangebouwde berging als nevenfunctie van een (aanleun)woning op de begane grond van een woongebouw, of een nevenfunctie die ten dienste staat van een andere gebruiksfunctie, in het betreffende subbrandcompartiment van die gebruiksfunctie mag liggen.

Met de aanpassing van het zesde lid is de indruk weggenomen dat een patiëntenkamer met een eigen badruimte of eventueel een serre niet langer toegestaan is, of dat de ruimte van waaruit het verplegend personeel de patiënten verpleegt, niet in het subbrandcompartiment van de aan bed gebonden patiënten mag liggen.

Onderdeel HH

Zie voor de aanpassing van tabel 2.120 (bestaande bouw) de toelichting op onderdeel EE (nieuwbouw).

Onderdeel II

Het eerste lid van artikel 2.121 geeft nu aan welke ruimten van een gebruiksfunctie in een subbrandcompartiment moeten liggen en welke daar van uitgezonderd zijn.

Onderdeel JJ

Zie voor de aanpassing van artikel 2.122 de toelichting op onderdeel GG.

Onderdeel KK

In tabel 2.140 voor de bestaande bouw is de logiesfunctie (7) omwille van de consistentie afgestemd op tabel 2.134 voor nieuwbouw en om die reden nader opgesplitst.

Onderdeel LL

In tabel 2.145.1 is de aansturing van het eerste en tweede lid van artikel 2.146 voor gebruiksfunctie 1c geschrapt, omdat een niet in een woongebouw gelegen woning geen gemeenschappelijk verblijfsgebied of gemeenschappelijke verblijfsruimte heeft.

Het zesde lid van artikel 2.146 is ook aangewezen voor de gebruiksfuncties 7a en 7b. Deze bepaling, afkomstig uit artikel 7.6.7 (fase 2), was ten onrechte niet in het geconverteerde Bouwbesluit opgenomen.

Voorts is de eis van artikel 2.146, dertiende lid, voor subgebruiksfunctie 4b geschrapt, omdat deze «andere gezondheidszorgfunctie» volgens afdeling 2.14 geen subbrandcompartimenten kent en is een zestiende lid aan artikel 2.146 toegevoegd (zie de toelichting op onderdeel MM). Tot slot zijn de grenswaarden van het achtste lid van artikel 2.146 aangepast, waarmee de rekenwaarden gelijk zijn aan de bestaande praktijk van de Algemene Regelen voor Ontvluchting en Redding (AROR). De achtergrond van deze rekenwaarden is 90 personen bij 1 m breedte.

In tabel 2.145.2 zijn artikel 2.147, eerste en tweede lid, ook op de gebruiksfuncties 3, 4a en 7b van toepassing verklaard.

Onderdeel MM, onder 1

Het twaalfde lid van artikel 2.146 is redactioneel aangepast omdat een verkeersruimte overeenkomstig de definitie in artikel 1.1 niet door een verblijfsgebied voert. Het voorschrift zou anders problemen kunnen opleveren bij bijvoorbeeld de transformatie van een kantoortuin met een looppad (deel van verblijfsgebied) naar een kantoor met gescheiden werkkamers met een middengang. Deze nieuwe gang kan namelijk geen «verkeersruimte» in de zin van het geconverteerde Bouwbesluit zijn zolang het oorspronkelijke looppad bestempeld is als (een deel van een) verblijfsgebied. In die situatie is het looppad een verkeersroute en dat blijft ook de daarna ontstane middengang. Omgekeerd geldt dat een ruimte geen verkeersruimte is als er geen verkeersroute doorloopt.

Onderdeel MM, onder 2

De redactie van het vijftiende lid gaf de bedoeling van het voorschrift, namelijk dat aan bed gebonden patiënten snel en zonder obstakels met bed en al van het ene naar het andere brandcompartiment moeten kunnen worden verplaatst, onvoldoende weer. Het genoemde blok symboliseert de afmetingen van een ziekenhuisbed. Met deze wijziging is

ook de hoogte van dat blok teruggebracht tot 1,2 m, wat overeenkomt met de hoogte van zo'n doorsnee bed.

Onderdeel MM, onder 3

Dit voorschrift voor de utiliteitsbouw was ten onrechte niet geconverteerd. Artikel 2.146, zestiende lid, is gebaseerd op artikel 188, vierde lid, van fase 2 (Stb. 1998, 618) en is van toepassing op de utiliteitsbouw.

Onderdeel NN

Zie de toelichting op onderdeel MM, onder 1.

Onderdeel OO

Ten onrechte werd in tabel 2.150 het eerste lid van artikel 2.152 aangestuurd voor een niet in een logiesgebouw gelegen logiesfunctie met een gebruiksoppervlakte van niet meer dan 1000 m². Dit is aangepast.

Voorts is in de tabel het nieuwe zesde lid van artikel 2.152 opgenomen, dat wordt aangestuurd voor de utiliteitsbouw, met uitzondering van de industriefunctie (5) waarvoor het vijfde lid geldt. Zie de toelichting op onderdeel QQ.

Onderdeel PP

Zie de toelichting op onderdeel MM, onder 2.

Onderdeel QQ

Het nieuwe zesde lid van artikel 2.152 was, evenals het overeenkomstige nieuwbouwvoorschrift van artikel 2.146, zestiende lid, ten onrechte bij de conversie buiten beschouwing gelaten. Het regelt de maximale loopafstand tussen de toegangen van een rookcompartiment en de toegang van een verblijfsruimte die in dat rookcompartiment ligt. Dit voorschrift is gebaseerd op artikel 302, tweede lid, onder b, van fase 2 (Stb. 1998, 618) en is, met uitzondering van de industriefunctie, van toepassing op de utiliteitsbouw.

Onderdeel RR

De wijziging van tabel 2.153 vloeit voort uit het vervallen van artikel 2.156, eerste lid. Zie de toelichting op onderdeel TT.

Onderdeel SS

De redactionele aanpassing van het tweede lid van artikel 2.154 is het gevolg van de introductie van het begrip «nevenfunctie». Een penitentiaire inrichting bevat behalve celfuncties ook andere gebruiksfuncties. Deze gebruiksfuncties zijn nevenfuncties van de celfuncties. In geval van brand moeten de gedetineerden vanuit die nevenfuncties naar een ander brandcompartiment kunnen vluchten.

Het is aan de aanvrager van een bouwvergunning om aan te geven welke nevenfuncties het bouwwerk zal bevatten. Een kantoor voor de administratie van de inrichting hoeft bijvoorbeeld geen nevenfunctie van de celfunctie te zijn, waardoor het kantoorpersoneel bij brand wel rechtstreeks naar het aansluitende terrein kan vluchten.

Onderdeel TT

De aanpassing van artikel 2.156 (het vervallen van het eerste lid) houdt in dat voor woningen en woongebouwen ook slechts rookvrije vluchtroutes zijn vereist, in plaats van brand- en rookvrije vluchtroutes. Met deze wijziging zijn deze voorschriften identiek aan die in het Bouwbesluit uit 1991 en in fase 2.

Onderdeel UU

De redactionele aanpassing van het tweede lid van artikel 2.161 voor de bestaande bouw is gelijk aan de aanpassing van artikel 2.154, tweede lid, voor nieuwbouw. Zie de toelichting op onderdeel SS.

Onderdeel VV

De aanpassing van het eerste lid van artikel 2.168 vloeit voort uit het vervallen van artikel 2.156, eerste lid.

Onderdeel WW

Met de wijziging van artikel 2.170, tweede lid, worden de in het geconverteerde Bouwbesluit onbedoeld geïntroduceerde belemmeringen bij het bouwen van portiekflats weer weggenomen.

Onderdeel XX

Als gevolg van de afstemming met de Wet geluidhinder is het noodzakelijk om in tabel 3.1 de gezondheidszorgfunctie verder op te splitsen. De Wet geluidhinder noemt meerdere verblijfsgebieden in verschillende typen gezondheidszorgfuncties, die hiermee tot uitdrukking worden gebracht.

Onderdeel YY

Het eerste lid van artikel 3.12 is aangepast omdat er voor contactgeluid wel een isolatie-index, maar geen «karakteristieke isolatie-index» (zoals voor luchtgeluid) is. Verder was bij de waarde 20 het letterteken «-» weggevallen.

Onderdeel ZZ

De redactionele aanpassing van het vijfde lid van artikel 3.19 is het gevolg van de introductie van het begrip «nevenfunctie».

Onderdeel AAA

Artikel 3.21 is aangepast, want voor contactgeluid is er wel een isolatie-index, maar geen «karakteristieke isolatie-index», terwijl een bepaalde ontheffing van een isolatie-index in de waarde dB moet worden aangegeven.

Onderdeel BBB

Om te voorkomen dat de voorschriften voor een bestaande gebruiksfunctie 5a (lichte industrie) zwaarder zouden zijn dan voor nieuwbouw, stuurt tabel 3.46.2 artikel 3.53, vierde en vijfde lid, aan.

Onderdeel CCC

Omwille van de consistentie van de voorschriften en in overeenstemming met fase 2, stuurt tabel 3.54 het tweede lid van artikel 3.56 nu ook aan voor gebruiksfunctie 5a (lichte industrie).

Onderdeel DDD

Het voorschrift van artikel 3.75 is nader afgestemd met NEN 1087. Evenals bij het nieuwbouwvoorschrift (artikel 3.68) is daarom sprake van een component voor toevoer van verse lucht en een component voor afvoer van binnenlucht.

Onderdelen EEE en FFF

De tweede volzin van de artikelen 3.80 (nieuwbouw) en 3.88 (bestaande bouw) is nader afgestemd op de voorschriften van afdeling 3.14, afvoer van rook. De artikelen 3.80 en 3.88 hebben betrekking op een voorziening voor de toevoer van verbrandingslucht voor een verbrandingstoestel, ongeacht de ruimte waar deze zich bevindt. Deze tweede zin stelt dat de bedoelde voorziening niet voor verbrandingstoestellen met een lage nominale belasting en een beperkt gebruik in tijd als gasfornuizen en geisers geldt. Als zo'n verbrandingstoestel in een verblijfsruimte is geplaatst, dan zorgt het voorschrift van artikel 3.48, derde lid, respectievelijk artikel 3.56, tweede lid, voor voldoende ventilatiecapaciteit in die verblijfsruimte. Is daarentegen het verbrandingstoestel in een andere ruimte gesitueerd dan zal de gebruiker op voldoende ventilatie moeten toezien.

Onderdelen GGG en III

De redactie van de eerste volzin van de artikelen 3.92 (nieuwbouw) en 3.101 (bestaande bouw) is afgestemd met de voorschriften van afdeling 3.13, toevoer van verbrandingslucht. De artikelen 3.92 en 3.101 hebben betrekking op een voorziening voor de afvoer van rook van een verbrandingstoestel, ongeacht de ruimte waar deze zich bevindt. Een dergelijke voorziening geldt niet voor verbrandingstoestellen met een lage nominale belasting en een beperkt gebruik in tijd zoals gasfornuizen en geisers. Als zo'n verbrandingstoestel in een verblijfsruimte is geplaatst, dan zorgt het voorschrift van artikel 3.48, derde lid, respectievelijk artikel 3.56, tweede lid, voor voldoende ventilatiecapaciteit in die verblijfsruimte. Is het verbrandingstoestel in een andere ruimte gesitueerd dan zal de gebruiker zelf op voldoende ventilatie moeten toezien.

Onderdeel HHH

De tekstuele wijziging verduidelijkt, dat het gaat om de af te voeren rook en niet om de afgevoerde rook.

Onderdeel JJJ

Omdat vanuit de bouwpraktijk is gebleken dat invoering van de hogere plafondhoogte voor de woningen en woongebouwen toch een langere voorbereidingstijd vergt, is in tabel 4.10 de voorgeschreven plafondhoogte voorlopig teruggebracht tot 2,1 m. In de tabel is bij de woonfunctie van een woonwagen de grenswaarde voor een verkeersroute geschrapt, omdat voor een woonwagen een verkeersroute niet is voorgeschreven.

In artikel 2, onderdeel D, van dit besluit is in tabel 4.10 de hogere plafondhoogte voor woningen en woongebouwen weer opgenomen. Dit

artikel 2 zal op een later moment, naar verwachting 1 januari 2003, in werking treden.

Onderdeel KKK

Om een mogelijk verkeerde interpretatie over de breedte van een gewone trap in een verkeersroute weg te nemen, is aan artikel 4.12, eerste lid, een zin toegevoegd. Een trap ligt altijd in een verkeersroute die een breedte van ten minste 85 cm moet hebben, maar de breedte van die trap is volgens artikel 2.28 ten minste 80 cm.

Onderdeel LLL

Met de aanwijzing in tabel 4.20 van artikel 4.21, eerste lid, voor de «andere overige gebruiksfunctie» (11b) is de discrepantie weggenomen met de voorschriften waarin voor die gebruiksfunctie verwezen wordt naar een verblijfsgebied (of verblijfsruimte). De vermelde grenswaarde is gelijk aan die voor de andere gebruiksfuncties.

Omdat vanuit de bouwpraktijk is gebleken, dat invoering van de hogere plafondhoogte voor de woonfunctie toch een langere voorbereidingstijd vergt, is de voorgeschreven plafondhoogte voor een verblijfsgebied voorlopig teruggebracht tot 2,4 m. In artikel 2, onderdeel F, van dit besluit is de hogere plafondhoogte opgenomen. Dit artikel 2 zal op een later moment, naar verwachting 1 januari 2003, in werking treden.

Onderdelen MMM en NNN

Met de aanwijzing in tabel 4.25 van artikel 4.26, eerste en het nieuwe zesde lid, is de discrepantie weggenomen met de voorschriften waarin voor de desbetreffende gebruiksfuncties verwezen wordt naar een verblijfsruimte. Aan de minimale vloeroppervlakte van een verblijfsruimte van een andere onbenoemde gebruiksfunctie is met de aanwijzing van het zesde lid geen ondergrens gesteld.

Omdat vanuit de bouwpraktijk is gebleken, dat invoering van de hogere plafondhoogte voor de woonfunctie toch een langere voorbereidingstijd vergt, is de voorgeschreven plafondhoogte voor een verblijfsruimte voorlopig teruggebracht tot 2,4 m. In artikel 2, onderdeel G, van dit besluit is de hogere plafondhoogte opgenomen. Dit artikel 2 zal op een later moment, naar verwachting 1 januari 2003, in werking treden.

Onderdeel OOO

Op de aanpassing van tabel 4.30 voor de bestaande bouw is de toelichting op de onderdelen MMM en NNN (nieuwbouw) van overeenkomstige toepassing voor woonfuncties.

Onderdeel PPP

Dit artikellid is toegevoegd om een eis aan de hoogte van verblijfsruimten van bestaande woningen te stellen zonder een eis te stellen aan de vloeroppervlakte van die verblijfsruimte.

Onderdeel QQQ

Omdat vanuit de bouwpraktijk is gebleken, dat invoering van de hogere plafondhoogte voor de woonfunctie toch een langere voorbereidingstijd vergt, is de voorgeschreven plafondhoogte voor een toiletruimte voorlopig teruggebracht tot 2,1 m. In artikel 2, onderdeel H, van dit besluit is de hogere plafondhoogte opgenomen. Dit artikel 2 zal op een later moment, naar verwachting 1 januari 2003, in werking treden.

Onderdeel RRR

Omdat vanuit de bouwpraktijk is gebleken, dat invoering van de hogere plafondhoogte voor de woonfunctie toch een langere voorbereidingstijd vergt, is de voorgeschreven plafondhoogte voor een badruimte voorlopig teruggebracht tot 2,1 m. In artikel 2, onderdeel I, van dit besluit is de hogere plafondhoogte opgenomen. Dit artikel 2 zal op een later moment, naar verwachting 1 januari 2003, in werking treden.

Onderdeel SSS

De aanpassing van artikel 4.63 vloeit voort uit de introductie van het begrip «nevenfunctie». Een fietsenstalling als bedoeld in artikel 4.63 kan een nevenfunctie bij een andere gebruiksfunctie zijn maar ook een buitenruimte.

Onderdeel TTT

De redactie van het privacyvoorschrift van artikel 4.68, tweede lid, is aangepast om expliciet aan te kunnen geven dat alleen een meterruimte binnen een woning binnen 3 m vanaf de voordeur van die woning moet liggen.

Onderdelen UUU en VVV

De onderwijsvoorschriften zijn onbedoeld ongewijzigd geconverteerd naar het nieuwe Bouwbesluit. Tabel 4.80 en artikel 4.81 zijn alsnog aangepast.

Onderdeel WWW

Het gaat in het voorschrift van artikel 4.88 om het in acht nemen van de veiligheid ingeval een open verbrandingstoestel is geïnstalleerd. Een specifieke verwijzing naar de opstelplaats als bedoeld in artikel 4.87 is niet gewenst, omdat ook een opstelplaats voor een verbrandingstoestel die niet onder dit artikel valt veilig moet zijn.

Onderdeel XXX

De in artikel 5.3, eerste lid, bedoelde bepalingmethode is inmiddels overgeheveld naar NEN 1068.

Onderdeel YYY, onder 1

Er zijn in de woonfunctie meer onderdelen die uitgeplaatst kunnen zijn dan de reeds genoemde. Met deze aanvulling is de opsomming van mogelijk uit te plaatsen onderdelen in de woonfunctie compleet gemaakt.

Onderdeel YYY, onder 2

Evenals bij de woonfunctie kunnen in utiliteitsgebouwen onderdelen van een gebruiksfunctie zijn uitgeplaatst. Deze aanpassing geeft een expliciete opsomming van die eventueel uit te plaatsen onderdelen in een gebruiksfunctie, die vervolgens niet meegenomen behoeven te worden bij het bepalen van de energieprestatiecoëfficiënt.

Onderdeel ZZZ

Het nieuwe Bouwbesluit wordt aangehaald als Bouwbesluit 2002, dit om het duidelijk te onderscheiden van het ingetrokken Bouwbesluit.

Artikel 2

Algemeen

Omdat de voorbereidingstijd voor het bedrijfsleven voor een tweetal onderdelen van het geconverteerde Bouwbesluit te beperkt bleek te zijn is er voor gekozen deze onderdelen in een apart artikel op te nemen dat later in werking zal treden. Dit betekent dat deze voorschriften eerst in artikel 1 zijn teruggedraaid naar de situatie van voor het Bouwbesluit 2002 en vervolgens in artikel 2 opnieuw zijn opgenomen. Dit besluit zal met uitzondering van artikel 2 naar verwachting op 1 juli 2002 in werking treden. Artikel 2 zal naar verwachting op 1 januari 2003 in werking treden. Voor een inhoudelijke toelichting op dit artikel wordt verwezen naar de onderdelen A, O, P, JJJ, LLL t/m NNN, QQQ en RRR van artikel 1.

In aanvulling daarop wordt het volgende opgemerkt.

Onderdeel E

De aanpassing van tabel 4.10 en artikel 4.11 berust op het volgende. De vrije doorgang in woningen en woongebouwen is, voortvloeiend uit de nota Mensen, Wensen, Wonen (kamerstukken II 2000/01, 27 559, nr. 1), aangescherpt van 2,1 m naar 2,3 m. De liftindustrie werkt echter internationaal en voert voor Nederland 2,1 m als standaard hoogte. Dit is al 10 cm meer dan Europees wordt voorgeschreven. Het is voor de liftindustrie een lastige opgave om voor de relatief kleine Nederlandse markt een extra wijziging in hun productieproces aan te brengen. Daarom blijft de vrije doorgang van liften voor woningen en woongebouwen in ieder geval ongewijzigd tot het moment dat de vrije hoogte in de utiliteitsbouw wordt aangescherpt tot 2,3 m.

Artikelen 3 tot en met 14, 18 en 19

De artikelen 3 tot en met 14, 18 en 19 hebben geen inhoudelijke consequenties. Het gaat hier om aanpassing van verwijzingen naar het oude Bouwbesluit en om aanpassingen als gevolg van het gebruik van andere terminologie in het Bouwbesluit 2002.

Artikel 15

Algemeen

De onderhavige wijziging van het Arbeidsomstandighedenbesluit (hierna: Arbobesluit) voorziet in het omzetten van de in het geconverteerde Bouwbesluit opgenomen voorschriften van het Arbobesluit tot niet-bouwtechnische bepalingen, door deze voorschriften buiten toepassing te verklaren voor arbeidsplaatsen in gebouwen. Voor arbeidsplaatsen die *niet* in gebouwen zijn gelegen blijven de bedoelde voorschriften dus ongewijzigd van kracht.

Dit heeft tot gevolg dat niet langer op grond van de Arbeidsomstandighedenwet 1998 (hierna: Arbowet 1998) bouwtechnische maatregelen kunnen worden verlangd. In de nieuwe situatie geeft uitsluitend het Bouwbesluit dus bouwtechnische voorschriften en schrijft het Arbobesluit voor dat een arbeidsplaats in een gebouw alleen mag worden gebruikt als het gebouw voldoet aan de bepalingen van het Bouwbesluit. In het kader van de Arbowet 1998 kunnen bijvoorbeeld met betrekking tot vluchtwegen geen eisen van bouwtechnische aard meer worden gesteld, maar kan wel op grond van de artikelen 3.6, eerste lid, en 3.7, eerste tot en met derde lid, van het Arbobesluit, een onbelemmerde doorgang van vluchtwegen worden geëist. Als een arbeidsplaats is gesitueerd in een gebouw

dat niet aan het Bouwbesluit voldoet, mag die arbeidsplaats niet worden gebruikt. De werkgever kan in een dergelijk geval de ruimte waarin de arbeidsplaats is gesitueerd in bouwtechnische zin aanpassen zodat alsnog aan het Bouwbesluit wordt voldaan, maar hij kan de werkzaamheden ook verplaatsen naar een ruimte die wel aan de voorschriften voldoet of de werkzaamheden zodanig wijzigen dat die wel in de betreffende ruimte mogen worden verricht.

Het toezicht op naleving van bouwtechnische voorschriften, en derhalve ook op de voorschriften die hun oorsprong vinden in het Arbobesluit, berust bij burgemeester en wethouders. Uitsluitend dit college kan, in het kader van handhaving van de bouwvoorschriften, bouwtechnische maatregelen opleggen. De Arbeidsinspectie ziet er ingevolge het nieuwe artikel 3.1b op toe dat arbeidsplaatsen niet worden gebruikt als deze niet in overeenstemming zijn met de bouwvoorschriften. Dit kan bijvoorbeeld het geval zijn als er meer personen op een arbeidsplaats werkzaam zijn, dan het aantal personen waarop de ventilatiecapaciteit is berekend. In dat geval kan de arbeidsplaats weer in gebruik worden genomen als de werkgever het aantal personen op de arbeidsplaats in overeenstemming brengt met het toegestane aantal, bijvoorbeeld door een deel van de werkzaamheden te verplaatsen naar een andere ruimte.

Evenals in de huidige praktijk kan ook in de afgestemde situatie een samenloop voorkomen van handhavend optreden door betrokken diensten. Tussen de toezichthouder van de Arbowet 1998 en de VNG zullen, in samenhang met de lopende discussie over het toezicht op de bouwregelgeving, afspraken worden gemaakt. Deze afspraken zullen worden vastgelegd in een protocol. Daarbij zal tevens worden beschreven op welke wijze de toezichthoudende taak op het nieuwe gebruiksvoorschrift in het handhavingsbeleid van de Arbowet 1998 uitwerkt.

Omdat een aantal van de bouwtechnische voorschriften van het Arbobesluit die thans in het Bouwbesluit zijn geïntegreerd, voortvloeien uit de implementatie van richtlijn nr. 89/654/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 30 november 1989 betreffende minimumvoorschriften inzake veiligheid en gezondheid voor arbeidsplaatsen (PbEG L 393), betekent de afstemming dat deze richtlijn thans ten dele in het Bouwbesluit is geïmplementeerd. Zo is bijvoorbeeld punt 2, Stabiliteit en stevigheid, van bijlage II van deze richtlijn thans niet alleen geïmplementeerd in artikel 3.3 van het Arbobesluit, maar ook in de artikelen 2.1 tot en met 2.7 van het Bouwbesluit 2002. Een transponeringstabel is bij deze toelichting gevoegd.

Over de opzet van de afstemming heeft de Commissie Arbeidsomstandigheden van de Sociaal Economische Raad (SER) advies uitgebracht¹. De opzet om de bouwtechnische voorschriften van het Arbobesluit in het Bouwbesluit te integreren en deze vervolgens in het Arbobesluit niet van toepassing te verklaren voor arbeidsplaatsen in gebouwen, werd ondersteund, evenals het in het Arbobesluit opnemen van de voorwaarde dat arbeidsplaatsen in gebouwen slechts mogen worden gebruikt indien het gebouw(deel) voldoet aan het Bouwbesluit.

De SER onderschrijft verder het belang van afstemming. Zij was daarbij overigens van oordeel pas zinvol te kunnen adviseren over de voorgestelde wijziging van het Arbobesluit na de conversie² van het Bouwbesluit en de integratie daarin van de bouwtechnische voorschriften van het Arbobesluit.

Ondanks dat de definitieve teksten van het Bouwbesluit en het besluit tot afstemming van het Arbobesluit en het Bouwbesluit op het moment van de adviesaanvraag niet beschikbaar waren heeft de Commissie

¹ Advies Voorstel tot wijziging van het Arbobesluit in verband met de afstemming van het Arbo- en Bouwbesluit, 17 februari 2000, SER-publicatie 2000/02.

² Met de conversie is bedoeld de vereenvoudiging van het Bouwbesluit en het Bouwbesluit fase 2, Stb. 1998, 619.

Arbeidsomstandigheden van de SER zich gebogen over de voorstellen op onderwerpniveau en daarover enkele opmerkingen gemaakt.

Ten aanzien van artikel 3.6, tweede lid, van het Arbobesluit, dat betrekking heeft op de aanwezigheid van vluchtwegen en nooduitgangen, merkte de commissie op dat de voorgestelde aanpassing van het Bouwbesluit, waarbij bij het werken met voor de gezondheid schadelijke stoffen de toegestane lengte van vluchtwegen wordt gehalveerd, een verzwaring van de huidige verplichting zou inhouden. De commissie adviseert daarom aan te geven in welke situaties en omstandigheden, de lengte van de vluchtweg dient te worden gehalveerd.

De commissie constateerde verder dat artikel 3.7, derde en vijfde lid, en artikel 3.11, eerste lid, van het Arbobesluit niet in het Bouwbesluit zijn geregeld. Bij de opstelling van dit besluit is aan de bezwaren van de commissie met betrekking tot de vluchtmogelijkheden bij het werken met of de opslag van gezondheidschadelijke stoffen en met betrekking tot deuren in nooduitgangen en vluchtwegen en het stroef en vrij zijn van oneffenheden van vloeren tegemoet gekomen.

In verband met enerzijds de beperkt beschikbare tijd en anderzijds de verwachting dat een tweede inhoudelijke beschouwing niet tot andere inzichten zal leiden is afgezien van een herhaalde adviesaanvraag. Over het door de Commissie Arbeidsomstandigheden van de SER gevraagde inzicht in het handhavingsbeleid kan niet meer worden gemeld dan in het bovenstaande over de handhaving is uiteengezet.

Ten aanzien van de effecten van de afstemming voor de lasten van het bedrijfsleven wordt ervan uitgegaan dat de overheveling van de voorschriften niet leidt tot een toename van de lasten. Artikel 5 van de Woningwet, waarvan onderhavige afstemming een uitwerking is, beoogt juist te komen tot een vermindering van die lasten. Lasten wordt hier gebruikt in de betekenis van kosten ten gevolge van het opleggen van bouwtechnische maatregelen in het kader van de Arbeidsomstandighedenwet.

Het besluit bevat geen (nieuwe) informatieverplichtingen en zal derhalve ook om die reden niet leiden tot een toename in de administratieve lastendruk voor het bedrijfsleven.

Onderdeel B

Het nieuwe artikel 3.1a voorziet in het beperken van de toepasselijkheid van de artikelen van het Arbobesluit welke bouwtechnische aspecten regelen die al in het Bouwbesluit zijn geregeld. Deze artikelen zijn buiten toepassing verklaard voor arbeidsplaatsen in gebouwen, als bedoeld in de Woningwet. Op die gebouwen is namelijk het op die wet gebaseerde Bouwbesluit van toepassing. Een gebouw in de zin van de Woningwet is elk bouwwerk, dat een voor mensen toegankelijke overdekte geheel of gedeeltelijk met wanden omsloten ruimte vormt. Een arbeidsplaats is in artikel 1, derde lid, onderdeel g, van de Arbowet 1998 omschreven als iedere plaats die in verband met het verrichten van arbeid wordt of pleegt te worden gebruikt.

Artikel 3.3, eerste lid, (stabiliteit en stevigheid van gebouwen en andere opstallen) is buiten toepassing verklaard voor gebouwen als bedoeld in de Woningwet, vanwege de regeling van de stabiliteit en stevigheid van bouwwerken in de artikelen 2.1 tot en met 2.7 van het Bouwbesluit en de regeling van de stabiliteit en stevigheid van tijdelijke bouwwerken (bouwketen, noodgebouwen) in artikel 1.13 van het Bouwbesluit (voorschriften voor niet-permanente bouwwerken).

Artikel 3.4, eerste lid, waar het betreft de veiligheid van het ontwerp en de inrichting van bouwkundige elektrische installaties is niet langer van toepassing op arbeidsplaatsen in gebouwen waarop de artikelen 2.46 tot en met 2.55 van het Bouwbesluit van toepassing zijn. De term *bouwkundige* elektrische installaties is gebruikt om tot uitdrukking te brengen dat de niet toepasselijkheid betrekking heeft op de *vaste* elektrische installatie van bedrijfsgebouwen. Artikel 3.4, eerste lid, blijft onverkort van kracht, voorzover dit artikel betrekking heeft op het aanleggen, het onderhouden en het veilig gebruiken van deze installaties.

In artikel 3.6, eerste lid, van het Arbobesluit is voorgeschreven dat in geval van nood, langs de kortste route snel en veilig een veilige plaats moet kunnen worden bereikt. Jarenlang hebben de AROR-voorschriften (Algemene Regelen voor Ontvluchting en Redding) voor de Brandweer en de Arbeidsinspectie als richtlijn gediend voor het beoordelen van vluchtwegen. De AROR-voorschriften hebben model gestaan voor de formulering van de artikelen 2.145 tot en met 2.182 van het Bouwbesluit (afdeling 2.17 Vluchten binnen een rookcompartiment, Afdeling 2.18 Vluchtroutes en Afdeling 2.19 Inrichting rookvrije vluchtroutes).

Afdeling 2.17 bevat in artikel 2.146, elfde lid, alsmede artikel 2.151, vijfde lid, een voorschrift met betrekking tot de vluchtmogelijkheid uit ruimten, bestemd voor de opslag van brandbare, brandbevorderende of bij brand gevaar opleverende stoffen. Ook de vluchtmogelijkheden uit ruimten waar voor de gezondheid schadelijke stoffen zijn opgeslagen of waar met voor de gezondheid schadelijke stoffen wordt gewerkt, zijn thans in deze artikelen van het Bouwbesluit opgenomen. De voorschriften met betrekking tot de maximale loopafstand naar de uitgang van ruimten, die bestemd zijn voor de opslag van of waar gewerkt wordt met schadelijke stoffen (artikelen 2.146 en 2.151) zijn uitsluitend van toepassing waar het schadelijke stoffen betreft die bij ministeriële regeling zijn aangewezen.

Omdat daarmee de vluchtwegen in gebouwen bouwtechnisch zijn geregeld in het Bouwbesluit is de toepassing van artikel 3.6, tweede lid, van het Arbobesluit voor wat betreft gebouwen, beperkt tot het veilig gebruik van deze vluchtwegen.

In het vijfde lid van artikel 3.7 is bepaald dat vluchtwegen en nooduitgangen moeten zijn voorzien van een adequate noodverlichting. Het Bouwbesluit schrijft voor zowel nieuwbouw als bestaande bouw voor dat een noodverlichting aanwezig moet zijn in ruimten waardoor een vluchtroute voert (artikelen 2.57, 2.59, 2.64 en 2.66). De bepaling in het Arbobesluit (artikel 3.7, vijfde lid) dat een nooduitgang voorzien moet zijn van noodverlichting is daarom buiten toepassing gelaten voor gebouwen waarop het Bouwbesluit van toepassing is. De aanwezigheid van noodverlichting in ruimten zonder daglicht en in ruimten die in de avond gebruikt worden, blijft geregeld in artikel 3.9 van het Arbobesluit.

Omdat het Bouwbesluit uitgebreide voorschriften geeft voor de stabiliteit en stevigheid van de bouwconstructie (afdeling 2.1) en voor hellingbanen (afdeling 2.6) kan het voorschrift dat vloeren van arbeidsplaatsen zoveel mogelijk vrij zijn van gevaarlijke hellingen en zoveel mogelijk vast en stabiel zijn in artikel 3.11, eerste lid, van het Arbobesluit, voor zover van toepassing op gebouwen, vervallen. Het voorschrift blijft dus van toepassing op vloeren van hulpconstructies, zoals steigers, en de grond. Verder blijft het voorschrift dat vloeren zoveel mogelijk vrij van oneffenheden en stroef moeten zijn ook van toepassing op vloeren in gebouwen.

Artikel 3.11, derde lid, is voor arbeidsplaatsen in gebouwen buiten toepassing verklaard omdat de artikelen 5.1 tot en met 5.9 van het Bouwbesluit voorschriften bevatten over de thermische isolatie en

luchtdoorlatendheid van een gebouw dat voor het gebruik door mensen wordt verwarmd.

In artikel 3.18, tweede en derde lid, is voorgeschreven dat laadplatforms en laadhellingen dienen te beschikken over ten minste één uitgang en dat laadplatforms met een grotere lengte dan 50 m aan beide zijden een uitgang moeten hebben, tenzij dat technisch niet mogelijk is. Wat betreft de uitgangen van laadplatforms en -hellingen zijn de eisen van het Bouwbesluit voor toegangen van verblijfsruimten van toepassing (artikelen 2.146 en 2.151). De bepalingen in het Arbobesluit over uitgangen van een laadplatform en een laadhelling zijn daarom voor gebouwen buiten toepassing verklaard.

Het Bouwbesluit regelt in de artikelen 4.34, 4.35, 4.40 en 4.41 het aantal toiletten dat ten minste in een bouwwerk aanwezig moet zijn. De voorgeschreven aantallen zijn afgeleid van en sluiten aan bij de normering in het Arbobesluit. Om die reden is hetgeen in artikel 3.24, eerste lid, en tweede lid, eerste zin, van het Arbobesluit is voorgeschreven met betrekking tot het aantal toiletten voor gebouwen waarop het Bouwbesluit van toepassing is, buiten toepassing verklaard. De voorschriften met betrekking tot de inrichting van toiletten blijven onverkort van toepassing, ook ten aanzien van toiletten in gebouwen.

Onderdelen C en D

In hoofdstuk 3, afdeling 1, paragraaf 2, Algemene verplichtingen van de werkgever, is een nieuw artikel 3.1b opgenomen dat bepaalt dat een arbeidsplaats in een gebouw pas dan mag worden gebruikt indien deze voldoet aan de voor de gebruiksfunctie geldende voorschriften van het Bouwbesluit. Een gelijklopende bepaling is opgenomen in artikel 6.2, vijfde lid. Dit biedt de Arbeidsinspectie de mogelijkheid het gebruik van een ruimte te doen staken indien deze ruimte niet aan de bepalingen van het Bouwbesluit voldoet en dus niet geschikt is voor het feitelijk gebruik.

Omdat in het Bouwbesluit onderscheid wordt gemaakt tussen verschillende gebruiksfuncties van een gebouw, zoals industriefunctie, kantoorfunctie of onderwijsfunctie, en dat besluit per functie andere voorschriften kent, is in de artikelen 3.1b en 6.2, vijfde lid, een relatie gelegd met de van toepassing zijnde gebruiksfunctie. Een arbeidsplaats die in gebruik is als kantoor mag slechts worden gebruikt als is voldaan aan de voor een gebouw met een kantoorfunctie geldende voorschriften van het Bouwbesluit.

In artikel 6.2, eerste lid, van het Arbobesluit worden eisen gesteld aan de luchtverversing op de arbeidsplaats. Het Bouwbesluit regelt in de verschillende artikelen behorend tot afdeling 3.10 de ventilatiecapaciteiten van een verblijfsgebied en een verblijfsruimte. Voor ruimten waarin activiteiten plaatsvinden die de binnenlucht verontreinigen worden verhoogde eisen gesteld. Het eerste lid van artikel 6.2 van het Arbobesluit is daarom voor arbeidsplaatsen in gebouwen buiten toepassing verklaard.

Onderdelen E en F

De nieuw ingevoegde gebruiksvoorschriften in de artikelen 3.1b en 6.2, vijfde lid, zijn in artikel 9.9c, eerste lid, onderdelen b en e, aangemerkt als feit terzake waarvan een boete van de tweede categorie kan worden opgelegd. Dit betekent dat bij overtreding van deze bepalingen een boete van ten hoogste € 11 250 kan worden opgelegd. Bij de indeling van deze voorschriften in deze categorie is uitgegaan van de indelingscriteria omschreven in de nota van toelichting bij het besluit van 10 september 1999 (Stb. 435) tot wijziging van het Arbeidsomstandighedenbesluit in

verband met de vaststelling van de Arbeidsomstandighedenwet 1998. In de Tarieflijst boetenormbedragen bestuurlijke boete Arbeidsomstandighedenwet 1998 (bijlage 1 van de Beleidsregels arbeidsomstandighedenwetgeving) zijn voor de overtreding van de genoemde artikelen boetenormbedragen vastgesteld.

Onderdeel G

In dit onderdeel is voorzien in een wijziging van artikel 9.19 van het Arbeidsomstandighedenbesluit. Er wordt namelijk geen ontheffing verleend van het nieuwe artikel 3.1b, inzake het gebruik van een arbeidsplaats in een gebouw (zie de toelichting op onderdeel C).

Artikelen 16 en 17

Als gevolg van de afstemming van het Reglement dienst hoofd- en locaalspoorwegen en het Metroreglement op het Bouwbesluit 2002 zijn een beperkt aantal bouwtechnische voorschriften uit beide eerstgenoemde besluiten geschrapt. In genoemde besluiten zijn daarmee geen voorschriften meer opgenomen inzake onderwerpen die al in het Bouwbesluit 2002 zijn geregeld.

Hoofdstuk 6 Slotbepalingen

Artikel 20

Deze wijzigingen van het Bouwbesluit uit 1991, bekend als «Bouwbesluit fase 2» en de «afstemming van fase 1 op fase 2», die niet in werking zijn getreden zijn hierbij ingetrokken. De materiële inhoud van beide besluiten is als onderdeel van de conversie verwerkt in het besluit van 7 augustus 2001 (Stb. 410).

Artikel 21

Dit besluit zal, met uitzondering van artikel 2, gelijktijdig met het geconverteerde Bouwbesluit in werking treden, naar verwachting is dit op 1 juli 2002.

Artikel 2 zal naar verwachting 1 januari 2003 in werking treden.

De Staatssecretaris van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer,
J. W. Remkes

De Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid,
J. F. Hoogervorst

BIJLAGE 1**TRANSPONERINGSTABEL EG-RICHTLIJN ARBEIDSPLAATSEN**

Richtlijn nr. 89/654/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 30 november 1989 betreffende minimumvoorschriften inzake veiligheid en gezondheid voor arbeidsplaatsen (PbEG L 393, eerste bijzondere richtlijn in de zin van artikel 16, eerste lid, van Richtlijn nr. 89/391/EEG).

Richtlijn 89/654/EG	Arbeidsomstandighedenbesluit	Overige regelingen	Bouwbesluit
Artikel	Artikel	Artikel	Artikel
Bijlage I			
punt 2	3.3, lid 1		2.1 tot en met 2.7, 1.13
punt 3	3.4 en 3.5		2.46 tot en met 2.55
punt 4.3	3.6, lid 2		2.145 tot en met 2.181
punt 4.7	3.7, lid 5		2.57, 2.59, 2.64 en 2.66
punt 6.1	6.2		afdeling 3.10
punt 9.1 tot en met 9.3	3.11		afdeling 2.1, afdeling 2.6
punt 14.2	3.18, lid 3		5.1 tot en met 5.9
punt 18.3	3.24		2.146 en 2.151
			4.34, 4.35, 4.40 en 4.41